

STUDIEGIDS
Opleidingsstatuut Hoofdstuk 9
voor de Bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede
graad in ECONOMIE

Voltijd
van de Academie Educatie, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Studiejaar 2026-2027

Vastgesteld met instemming van:

Opleidingscommissie: 21 april 2026

Academieraad: 21 april 2026

Academiedirecteur: 15 juni 2026

Inhoudsopgave

9 Beschrijving van het onderwijs	3
9.1 Cursussen van de opleidingen	17
Cursussen van de propedeuse.....	17
Cursussen van de postpropedeuse.....	24
Hoofdfase jaar 2.....	24
Hoofdfase jaar 3.....	33
Eindfase jaar 4	37
9.2 Minoren van de opleiding.....	46
9.3 Afstudeerrichtingen.....	46
9.4 Premasters	46
9.5 Deeltijdse en/of duale inrichtingsvorm	46
9.5.1 Deeltijdse inrichtingsvorm	46
9.5.2 Duale inrichtingsvorm	46
9.6 Trajecten met bijzondere eigenschap.....	46
9.6.1 Versneld traject.....	46
9.6.2 Verkort traject.....	46
9.6.3 Verkort traject van associate degree naar bachelorgraad.....	46
9.6.4 Traject voor topsporters	46
9.6.5 Gecombineerd traject	47
9.6.6 Overig traject met bijzondere eigenschap: de BaMa-route voor VWO'ers	47
9.7 Overige informatie over de 2e graads Lerarenopleiding Economie	50

9 Beschrijving van het onderwijs

In dit hoofdstuk is het onderwijs van jouw opleiding beschreven. Hieronder staat een schematisch overzicht van je eigen opleiding.

JAAR 1	Semester 1		Semester 2	
	Periode 1 Oriëntatie op beroep en opleiding	Periode 2 Lesgeven in het VMBO	Periode 3 Lesgeven in het MBO	Periode 4 Lesgeven in Havo/VWO
Bedrijfs economie	Inleiding BE/BA (5 studiepunten)	Economie en Ondernemen (5 studiepunten)	BE/BA in het MBO (5 studiepunten)	
Algemene economie	Inleiding AE (5 studiepunten)			IEB (5 studiepunten)
Vakdidactiek		Taal- en Rekendidactiek (5 studiepunten)		Overheids- en conjunctuurbeleid (5 studiepunten)
		Effectieve instructie (5 studiepunten)		
Onderwijskunde	Oriëntatie op het beroep (5 studiepunten)			
		Oriëntatie op positief leerklimaat & Oriëntatie op lerenden (5 studiepunten) (5 studiepunten)		
		Onderwijsactiviteit ontwerpen, uitvoeren, evalueren (5 studiepunten)		
Werkplekieren		Werkplekieren-1		
Begeleiding	Coaching/slb/PPI			

JAAR 2	Semester 1		Semester 2	
	Periode 1 Projectonderwijs	Periode 2 Projectonderwijs	Periode 3 Programmatisch toetsen	Periode 4 Programmatisch toetsen
Bedrijfseconomie	Management accounting (5 studiepunten)	Financial management en accounting (5 studiepunten)	Economische expertise (5 studiepunten)	
Algemene economie	Verdieping AE (5 studiepunten)	Profileringsruimte of Vrije ruimte (LUK) (5 studiepunten)		Profileringsruimte (5 studiepunten)
Vakdidactiek	Verdieping Vakdidactiek (5 studiepunten)	Inductief en samenwerkend leren (5 studiepunten)	Leermiddelenanalyse en Methodetoetsing (5 studiepunten)	
	Mens & Maatschappij in de onderbouw (5 studiepunten)	Economisch lesgeven in het beroepsonderwijs (Logistiek en/of Marketing) (5 studiepunten)	Leerstof verwerken (5 studiepunten)	
Onderwijskunde	Leren en lesgeven met ICT (5 studiepunten)		Afstemmen binnen positief leerklimaat (5 studiepunten)	
Werkplekleren			Werkplekleren-2a	
Begeleiding	Coaching/slb/PPI			

JAAR 3	Semester 1		Semester 2	
	Periode 1 De leraar als ontwerper	Periode 2 De leraar als coach	Periode 3 Minor	Periode 4 Minor
Bedrijfseconomie		Ondernemen (domein 11) (5 studiepunten)	Minor (30 studiepunten)	
Algemene economie	Financiële educatie (5 studiepunten)	Economische, maatschappelijke en analytische bril (5 studiepunten)		
Vakdidactiek	Contextrijk onderwijs ontwerpen (5 studiepunten)			
Onderwijskunde	Afstemmen binnen positief leerklimaat (5 studiepunten)			
	Ontwerpen en beoordelen (15 studiepunten)			
	Formatief handelen (5 studiepunten)			
Werkplekieren	Werkplekieren-2b			
Begeleiding	Coaching/slb/PPI			

JAAR 4	Semester 1		Semester 2	
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Bedrijfseconomie		Ondernemen (5 studiepunten)		
Algemene economie	Financiële Educatie (5 studiepunten)			
Vakdidactiek		Verdieping Beroepsonderwijs of Beeldvorming H/V (5 studiepunten)		
	Onderzoekend handelen (15 studiepunten)			
Werkplekieren	Werkplekieren-3 (30 studiepunten)			
Begeleiding	Coaching/slb/PPI			

In dit hoofdstuk is het onderwijs van jouw opleiding beschreven in de vorm van een curriculumoverzicht en beschrijving van de cursussen, te beginnen bij de cursussen van de propedeuse en daarna die van de postpropedeuse. Hieronder staat eerst een uitgebreide toelichting en een schematisch overzicht waarin je kunt zien hoe onze tweedegraads lerarenopleiding Economie in elkaar zit en welke cursussen en tentamens bij de opleiding horen.

Naam opleiding	B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Economie	
CROHO-nr.	35207	
Inrichtingsvorm	Voltijd	Deeltijd
Taal	Nederlands	Nederlands
Varianten en trajecten	De BaMa-route voor VWO'ers (zie hoofdstuk 9.7.7)	

Je hebt gekozen voor de Lerarenopleiding Economie aan de Hogeschool Arnhem en Nijmegen. Een goede keuze, want volgens de Keuzegidsen HBO 2018 t/m 2025 behoort onze TOP-opleiding tot de beste van Nederland! De Lerarenopleiding Economie leidt je op voor het beroep van docent economie in diverse economische profielen en vakken in het 2^e graads werkveld. Dat betekent dat je later werkzaam kunt zijn zowel in het voortgezet onderwijs (zoals de onderbouw havo en vwo en de bovenbouw vmbo) als in het middelbare beroepsonderwijs (ROC's en AOC's). De laatste jaren heeft ondernemerschap een belangrijke plaats in het onderwijs gekregen. Niet alleen in het beroepsonderwijs, maar ook in het voortgezet onderwijs. (Jong)volwassenen worden geacht in staat te zijn om zelfstandig economische keuzes te maken en kritisch te zijn. Financiële bewustwording en inzicht zijn noodzakelijk voor weloverwogen financieel-economisch gedrag. Denk hierbij aan het afsluiten van een zorgverzekering of een lening in een steeds complexer aanbod van financiële producten. Als economiedocent draag je zorg voor economische kennis, vaardigheden en houdingen die voor elke burger van belang zijn en lever je een belangrijke bijdrage aan het kwalificeren voor een (economisch) beroep. Voor een docent economie spelen persoonsvorming, het socialisatieproces, de maatschappelijke relevantie en de beroepsvorming dan ook een grote rol.

Onze vierjarige voltijdopleiding leidt je in één studieprogramma, gebaseerd op de landelijke vakkennisbasis economie, op tot tweedegraads economiedocent. De opleiding biedt een consistent programma aan waarin je wordt voorbereid op jouw latere werkzaamheden in het 2e graads werkveld. Hierdoor ben je later breed inzetbaar in het economisch onderwijs. Gedurende de opleiding worden jouw kennis en kunde ten aanzien van de vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheid tezamen met jouw brede professionele basis op een niveau gebracht dat je nodig hebt als startende 2^e graads economiedocent. Onze cursussen bestaan dan ook uit algemeen-economische, bedrijfseconomische, vakdidactische, onderwijskundige en pedagogische inhouden. Ook het werkplekleren ('stage') maakt onderdeel uit van onze cursussen. De opleiding hecht veel belang aan vakdidactiek, met aandacht voor activerende didactiek, zelfstandig en samenwerkend leren en onderzoekend vermogen.

Hieronder beschrijven wij hoe we ons curriculum hebben ingericht en gaan wij in op de achterliggende keuzes die we hebben gemaakt bij het inrichten van onze leeromgevingen. De leerlijnen door onze opleiding zijn vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch/onderwijskundig van aard. De bijbehorende leer- en toetsactiviteiten vinden plaats in een weloverwogen mix aan leeromgevingen op de HAN en op de scholen in onze regio tijdens het werkplekleren.

De Propedeusefase (jaar 1)

De Propedeusefase is oriënterend en selecterend van aard. Elke student formuleert gedurende zijn of haar 1^e studiejaar voor zichzelf een antwoord op de vraag: 'Wil en kan ik leraar economie worden?' In het eerste jaar komen daarom zoveel mogelijk aspecten van zowel het vak (economie) als het beroep (van leraar) aan de orde. Je werkt in de Propedeusefase aan je vakinhoudelijke bekwaamheid op niveau 1 en maakt daarbij kennis met de vakinhouden die in ons brede 2^e graads werkveld van belang zijn. Deze variëren van micro-economie en marketing tot de basis van het boekhouden. Zowel de inhoud als vakdidactiek worden met een mix van diverse toetsvormen; schriftelijk tentamen, presentatie (aangevuld met CGI) en een meesterproef.

Ook zijn in ons propedeusecurriculum meerdere internationaliseringsonderdelen opgenomen. Zo brengen studenten in het kader van de cursus 'IEB' een bezoek aan het Europees Parlement en het Parlementarium in Brussel.

In de onderwijskundige en vakdidactische cursussen wordt aandacht besteed aan onder meer de brede professionele basis, de pedagogische bekwaamheid en de didactische bekwaamheid op niveau 1. De leerdoelen binnen de onderwijskundige leerlijn en het werkplekleren in onze opleiding zijn voor alle 2^e graads lerarenopleidingen van de Academie Educatie identiek. Dat doen we via thema's rondom motivatie, het begeleiden van leerlingen en de vakdidactiek van de economie. Ook deze kennis en vaardigheden worden getoetst in eenheden van 5 studiepunten. Dit gebeurt vaak via een leertaak waarin je werkt aan een beroepsproduct dat herkenbaar is in het 2^e graads werkveld. Voorbeelden hiervan zijn het voorbereiden van een les of het verzamelen van authentieke bronnen die je in lessituaties met je leerlingen kunt gebruiken. Tijdens de bijeenkomsten van vakdidactiek wordt onder meer gewerkt met feedup en (peer)feedbacksessies om elkaar verder te helpen bij de totstandkoming van het eindproduct dat in de betreffende cursus centraal staat. Op ingeleverde leertaken ontvangen studenten in elk geval een beoordeling in de vorm van een voldaan of cijfer, maar in de regel ook een verbale toelichting die feedback en feedforward biedt. De komende jaren zullen we deze formatieve kant van onze toetsing verder versterken. Ook oriënteer je je in deze opleidingsfase op het werken in het beroepsonderwijs en het voortgezet onderwijs. Tijdens de zogenoemde 'werkdagen' wordt er een aantal school- en bedrijfsbezoeken in de regio afgelegd zodat je kennis leert maken met verschillende schooltypen (zoals het MBO en leerplein-leren op het VMBO) en op het leren kennen van het beroepenveld van afgestudeerde leerlingen in het vmbo en mbo. Alle studenten lopen in hun Propedeusefase gedurende een halfjaar (periode 2 en 3) één dag per week stage. We noemen dit 'werkplekleren'. Zo stellen wij je in staat om basisaspecten van je toekomstige beroep als economieleraar in de praktijk te verkennen, toe te passen en zo aan je leraarsbekwaamheden te werken. Tijdens WPL-1 worden de onderwijskundige cursussen op de werkplek aangeboden. Je kunt er tijdens je propedeuse voor kiezen om in periode 2 en 3 deel te nemen aan het LeerLab van de Academie Educatie. In het LeerLab kun je je oriënteren op eigentijds onderwijs. Dit betreft onderwijsconcepten waarin de personalisering van het leren via enerzijds *autonomie* (het vinden van aansluiting bij individuele behoeften en capaciteiten van lerenden), en anderzijds *structuur* (het zoeken naar en creëren van condities die de lerenden helpen om regie te leren nemen over hun eigen leren) centraal staan. Je ervaart in bijeenkomsten in het LeerLab wat autonomie, stuurkracht en structuur betekenen voor jezelf en voor leerlingen/studenten terwijl je je stage loopt in het eigentijds onderwijs zoals *Agora* of *Kunskapskolan*.

De Hoofdfase (jaar 2 en 3)

Het tweede en derde studiejaar vormen tezamen de Hoofdfase van de 2^e graads lerarenopleiding economie. Aan het eind van de Hoofdfase dien je jouw brede professionele basis en je vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheden op een zodanig te niveau beheersen, dat je met begeleiding-op-afstand kan functioneren als leraar in opleiding (LIO) tijdens WPL3. De vakinhouden in dit gedeelte van het curriculum zijn dan ook van dien aard dat alle domeinen uit de kennisbasis, die noodzakelijk zijn voor het kunnen lesgeven binnen het vmbo, het mbo en de onderbouw havo en vwo, aan het einde van het derde studiejaar aan de orde zijn geweest. In het derde leerjaar vindt dan ook de landelijke kennistoets (LKT) plaats, waarmee je jouw beheersing van economische basiskennis aantoot.

De identiteitsvraag die in de Hoofdfase centraal staat, is *wat voor een economieleraar je eigenlijk zou willen zijn*. In de Hoofdfase van de opleiding werk je bij de ontwikkeling van jouw vakinhoudelijke bekwaamheid onder meer aan monetaire economie, financieel rekenen en organisatiekunde. De inhoudelijke kennis wordt getoetst in eenheden van 2,5 studiepunten, of een veelvoud daarvan, via een mix van schriftelijke toetsen, passend bij de focus die er is op cognitieve leerdoelen, en via leertaken die passen bij een brede en meer integrale manier van het kijken naar je ontwikkeling tot economieleraar. Een voorbeeld hiervan is de leertaak bij de cursus 'overheid' waarbij je met medestudenten een documentaire maakt over een regionaal vraagstuk waar de overheid bij betrokken is. Ook in het Hoofdfasecurriculum zijn internationaliseringsonderdelen opgenomen. Zo breng je in het kader van de cursus 'Corporate Finance' een bezoek aan internationaal opererende ondernemingen in het buitenland (in voorgaande studiejaar was dit Spanje) en bezoek je aldaar scholen en universiteiten om je te oriënteren op economisch onderwijs in het buitenland. Ook wordt er in de Hoofdfase nog een aantal school- en bedrijfsbezoeken in Nederland afgelegd tijdens de 'werkdagen', waarmee je je nader verdiept in verschillende schooltypen zoals Jenaplan, Vrije school en Montessori én het toekomstige beroepenveld van leerlingen aan wie zij les gaan geven in het vmbo en mbo. De opgedane inzichten worden vervolgens verwerkt in de onderwijskundige leertaak 'Persoonlijk Beroepsbeeld'. De doelen binnen de onderwijskundige leerlijn (d.w.z. de cursussen GKB5 t/m GKB9) en het werkplekleren zijn voor alle 2^e graads lerarenopleidingen van de Academie Educatie identiek. In het tweede jaar is het werkplekleren gesitueerd in het tweede semester (2 dagen per week). Direct aansluitend vindt hierop in het eerste semester van het derde leerjaar het vervolg plaats (2 dagen per week). Je leert om steeds meer in coherente series van leeractiviteiten te denken, waarin je bijvoorbeeld bewust kiest voor de inzet ICT-toepassingen en werkvormen voor activerende didactiek en samenwerkend leren.

Bij vakdidactiek is in de Hoofdfase tevens expliciet aandacht voor het ontwerpen van onderwijs dat zich specifiek richt op het mbo. Deze bekwaamheden worden op niveau 2 getoetst in eenheden van 2,5 studiepunten of een veelvoud daarvan, vaak met een leertaak waarin je laat zien dat je theorie en praktijk kunt koppelen. Tijdens de bijeenkomsten van vakdidactiek wordt onder meer gewerkt met feedup en (peer)feedbacksessies om elkaar verder te helpen bij de totstandkoming van het eindproduct dat in de betreffende cursus centraal staat. Op ingeleverde leertaken ontvangen studenten in elk geval een beoordeling in de vorm van een vink of cijfer, maar in de regel ook een verbale toelichting die feedback en feedforward biedt. De komende jaren zullen we deze formatieve kant van onze toetsing verder versterken.

Je leert in de hoofdfase van je opleiding steeds meer zelf sturing aan je (studie)loopbaan te geven. Zo kies je bijvoorbeeld een voor jou betekenisvolle invulling voor de profileringsruimte (5,0 studiepunten). Ook kies je een minor (30 studiepunten), die kan worden ingezet als verbreding dan wel verdieping van het majorstudieprogramma. Bij de minorkeuze kun je ook alvast nadenken over doorstuderen ná je bachelor. Studenten die bijvoorbeeld interesse hebben in het volgen van een Master kunnen dit het beste nu al bespreekbaar maken met hun coach, omdat het soms in de Minor mogelijk is om een aantal Mastervakken te volgen. De minorkeuze vindt altijd plaats in overleg met en na goedkeuring door de coach. Een andere belangrijke keuze in de Hoofdfase van onze voltijdstudenten betreft die van een afstudeerrichting voor hun Eindfase (zie ook de volgende paragraaf).

De Eindfase (jaar 4)

De Eindfase van onze voltijdopleiding staat in het teken van het worden van een startbekwame leraar. Generiek hierbij is dat alle studenten tijdens het werkplekleren in deze opleidingsfase bij WPL3 (hun LIO-stage) hun eigen klassen krijgen en medeverantwoordelijk zijn voor taken binnen het team van leraren aldaar. De doelen binnen de onderwijskundige leerlijn, het afstudeeronderzoek en het werkplekleren zijn voor alle 2^e graads lerarenopleidingen van onze Academie Educatie identiek. Het ontwerp van het onderwijs en toetsing in de Eindfase van onze voltijdopleiding is gebaseerd op jullie beroepsbekwaamheid. Alle leer- en toetsactiviteiten in de Eindfase van de opleiding leiden in deze laatste opleidingsfase toe naar een integrale beoordeling van jouw prestaties en beroepsproducten: de integrale toets⁶ waarin het leren op de werkplek en het leren op de opleiding samenkomen. Ook wordt de ontwikkeling die je als student hebt doorgemaakt zichtbaar in een groeidossier in BULB¹. In jouw presentatie(dossier) in BULB formuleer je jouw eigen visie op het beroep van leraar in het tweedegraads economiewerkveld en toon je op niveau 3 jouw beheersing van de drie bekwaamheden en de brede professionele basis aan, met behulp van authentiek en gevarieerd bewijsmateriaal waarop door jou is gereflecteerd².

Alle studenten kiezen voor aanvang van de Eindfase voor één van de twee door onze opleiding aangeboden afstudeerrichtingen. De **afstudeerrichting beroepsonderwijs** bereidt je voor op het les geven in het vmbo en mbo. Het curriculum voor de 4e jaars voltijdstudenten die voor deze afstudeerrichting kiezen, ziet er als volgt uit:

Je werkt tijdens WPL3 aan de ontwikkeling van je leraarsbekwaamheden in de context van het beroepsonderwijs: het vmbo of het mbo. Jouw onderzoekend vermogen helpt je eigen ontwikkeling te sturen: het afstudeeronderzoek draagt bij tot een pedagogische of didactische verbetering van je eigen lespraktijk binnen het beroepsonderwijs. Een belangrijk vakinhoudelijk en vakdidactisch onderdeel binnen het beroepsonderwijs is 'ondernemerschap'. In de cursus 'ondernemerschap' word je voorbereid om hier les in te geven. Je gaat op zoek naar je eigen ondernemerskwaliteiten, passies en talenten. In een verdiepende cursus wordt verder ingegaan op 'ondernemend beroepsonderwijs': hoe is in het vmbo 'Economie & ondernemen' vormgegeven? Hoe ziet ondernemen in het mbo eruit? Wat is een goed ondernemersplan? Ook wordt van je verwacht dat je invulling leert geven aan burgerschapsvorming en is er aandacht voor financiële educatie passend bij de opleidings- en beroepscontext waar je tijdens WPL3 werkt.

De **afstudeerrichting havo/vwo** bereidt je in jaar 4 voor op jouw rol als economieleraar in de onderbouw havo en vwo. Het curriculum voor de 4^e jaars voltijdstudenten die voor deze afstudeerrichting kiezen, ziet er als volgt uit:

Je loopt je WPL3 in het voortgezet onderwijs. In de regel betekent dit dat je les zult geven aan leerlingen in het tweede of derde leerjaar. Jouw onderzoekend vermogen helpt je om je eigen ontwikkeling te sturen: het afstudeeronderzoek draagt bij tot een pedagogische of didactische verbetering van je eigen lespraktijk binnen het algemeen vormend onderwijs. Je oriënteert je via de cursus 'beeldvorming bovenbouw havo/vwo' tevens op de rol die economieleraars in de onderbouw van havo en vwo hebben bij het informeren en adviseren van jouw leerlingen over de bovenbouwvakken Economie en Bedrijfseconomie. Ook bereid je je in je rol van leraar voor op het geven van invulling aan LOB, waarbij je aandacht leert te hebben voor exploratie, kwaliteitenreflectie en motievenreflectie van leerlingen, zodat je in staat bent om jouw leerlingen nu en later goed kunnen begeleiden in het kiezen van een profiel, profielkeuzevakken en vakken in het vrije deel. Via de cursus 'financiële educatie' verdiep je je in het zo belangrijke financiële aspect van de jongeren. Steeds meer havo/vwo-scholen implementeren ondernemerschap in hun curriculum, bijvoorbeeld via het concept van de VECON Business Schools. Daarom maak je ook in deze afstudeerrichting kort kennis met ondernemerschap.

Voor **beide afstudeerrichtingen** is daarnaast het volgende van toepassing:

Om WPL-3 te kunnen doen, is het verplicht dat je onder meer een voldoende beoordeling van WPL2 leerjaar 3 hebt, alsmede 'groen licht' vanuit de opleiding. Je kunt niet met een te grote achterstand van studiepunten uit de hoofdfase zomaar door naar de eindfase. We hanteren daarbij o.a. het principe dat je 150 studiepunten hebt verzilverd, met uitzicht op 180 studiepunten. Dat betekent dat Propedeusefase, Hoofdfase en de minor voor het grootste deel moeten zijn afgesloten. WPL-3 heeft in principe een lint-vorm. Bij uitzondering kan een blok-vorm aangevraagd worden. De coach en de stagecoördinator spelen een belangrijke rol bij het adviseren of je op WPL3 kunt. Dit geldt ook voor deelname aan de CURSUS 'onderzoek Eindfase', waar je ook alleen aan kunt participeren als je daar 'groen licht' vanuit de opleiding voor krijgt.

In de Eindfase werk je onder meer aan een onderzoeksmatig beroepsproduct dat een bijdrage levert aan jouw lespraktijk en aan jouw eigen professionele ontwikkeling als leraar. Het **onderzoek eindfase** is dan ook een belangrijk onderdeel van deze opleidingsfase; in tijd en studiepunten uitgedrukt is dit een kwart van je laatste studiejaar. Hierin komen alle elementen uit de leerlijn onderzoek samen. Kenmerkend voor een onderzoeksmatige aanpak is bijvoorbeeld dat je kritisch bent op je vooronderstellingen en op zoek gaat naar onderbouwingen. Je betreft daarbij collega's en leerlingen op jouw werkplek. Het onderzoek eindfase wordt in diverse scenario's vormgegeven. Zo kun je kiezen om dit onderzoek individueel te doen met een begeleider, of in te vullen via deelname aan een zgn. 'onderzoekskring'. Daarbij doe je je eigen onderzoek maar werk je samen met medestudenten in je vanuit feedup, feedforward en peerfeedbacksessies. Nadere informatie hierover vind je in de Studiewijzer onderzoek eindfase. Als student maak je zelf een keuze voor een vorm van onderzoek die bij jouw kwaliteiten en leervoorkeuren past. Tijdens de VEF-week (Voorbereiding EindFase) wordt hierover voorlichting gegeven. Deze week is verplicht voor alle studenten en vindt plaats in het 2e semester van het 3e studiejaar.

In het vierde jaar ben je nog slechts één dag op de opleiding aanwezig. Dit is de vrijdag. We verwachten van elke student dat hij of zij ook aanwezig is. Regel dit dan ook goed op je werkplek en plan deze dag geen andere activiteiten in. Op deze 'terugkomdag' is er ruimte voor ontwikkelingsgerichte feedback op je leervragen, intervisie, coaching en diverse themabijeenkomsten die passend zijn bij de professionele beroepshouding van een startbekwame docent.

Het **integraal handelen in de beroepspraktijk** wordt getoetst middels een integrale toets waarin het leren op de werkplek en het leren op de opleiding samenkomen. Hier wordt tevens de ontwikkeling die de student heeft doorgemaakt zichtbaar. In een portfolio c.q. dossier formuleert elke student zijn eigen visie op het docentschap in het tweedegraads economiewerkveld en toont hij op niveau 3 zijn beheersing van de drie bekwaamheden en de brede professionele basis aan met behulp van authentiek en gevarieerd bewijsmateriaal waarop hij heeft gereflecteerd.

Krijg je een baan aangeboden? Let dan even goed op!

Het kan natuurlijk gebeuren dat je, terwijl je nog bij ons studeert, op een school een baan aangeboden krijgt. Er is immers een grote vraag naar goede economieleraars. Het accepteren van een baan naast je studie kan tot onnodig veel studievertraging leiden. Studievertraging is een groot risico voor jou als student en voor ons als opleidingsinstituut. Te veel hooi op je bordje door bijvoorbeeld het accepteren van een baan/uitbreiding van uren op je werkplek náást je studie is een groot risico en leidt mogelijk tot onnodig veel studievertraging. In principe adviseren we hierop daarom negatief. Indien je zo'n aanbod serieus overweegt, dien je dit eerst voor te leggen aan je slb'er.

Na de reguliere looptijd van je studie

Als je langer dan de reguliere 4 jaar over je studie doet, adviseren we je om deel te nemen aan een intensieve studie- en leerroutebegeleiding van een speciale begeleider, om de studievertraging zo beperkt mogelijk te houden. Jouw slb'er adviseert je hierover graag verder.

Curriculumwijzigingen

Omdat we onze opleiding actueel en van hoge kwaliteit willen houden, gaan we regelmatig in gesprek met onze studenten, alumni en het werkveld. Deze gesprekken leiden ertoe dat we jaarlijks een aantal wijzigingen doorvoeren in ons curriculum. Daardoor kan het zijn dat leertaken of cursussen veranderen, verschuiven of vervangen worden door nieuwe. Als je dat vak al gevolgd hebt, maar de toets of leertaak nog niet met een voldoende hebt afgerond, mag je als student in principe tot 1 studiejaar na zo'n wijziging de oude toets of leertaak nog maken. Leg wel altijd zelf even contact met de docent van die cursus om vooraf af te stemmen dat je dit wilt doen en wat de beoordelingscriteria zijn. Houd je daarbij aan de deadlines: er zijn twee kansen per jaar gepland (zie voor details de studiewijzer van die cursus die te vinden is op OnderwijsOnline).

Na je studie

Na afloop van onze tweedegraads economieopleiding kun je verder studeren, bijvoorbeeld aan een masteropleiding in het hbo, of doorstromen naar een opleiding op een universiteit (eventueel via een schakelprogramma. Een masteropleiding geeft academische verdieping en biedt je de mogelijkheid jezelf verder te ontwikkelen en/of te specialiseren. De HAN biedt diverse masteropleidingen aan binnen het domein "Onderwijs & Opleiden", zoals de Master Leraar Algemene Economie. Dergelijke Masters zijn vaak duale of deeltijdopleidingen, zodat je kunt studeren naast een baan in het onderwijs. Meer informatie over de Masteropleidingen van de HAN is te vinden op: <https://www.han.nl/studeren/onderwijs/type-opleidingen/master/>

Op de volgende pagina's vind je de overzichten van de cursussen en bijbehorende tentamens van de propedeusefase, hoofdfase en eindfase van de opleiding.

JAAR 1 VOLTijd

CURSUS	Studiepunten	CODE OSIRIS	BEKWAAMHEID	SEMESTER, PERIODE	TOETSCODE Osiris	TOETSVORM	CIJFER / VINK	WEGING	PERIODE	
									KANS 1	KANS 2
Inleiding BE/BA	5	INBEBA01	Vakinhoudelijke bekwaamheid	Semester 1, periode 1	TOETS-01	PRES	Cijfer (≥5,5)	1	P1N	P2N
Inleiding AE	5	INALEC01	Vakinhoudelijke bekwaamheid	Semester 1, periode 1	TOETS-01	KENN	Cijfer (≥5,5)	1	P1N	P2N
Economie en ondernemen	5	ECONON03	Vakinhoudelijke en vakdidactisch bekwaamheid	Semester 1, periode 2	TOETS-01	PRES	Cijfer (≥5,5)	1	P2N	P3N
Taal- en rekendidactiek	5	TAREDIO1	Vakdidactische bekwaamheid	Semester 1, periode 2	TOETS-01	GESP	Cijfer (≥5,5)	1	P2N	P3N
BE/BA in het mbo	5	BEAMBO01	Vakinhoudelijke en vakdidactisch bekwaamheid	Semester 2, periode 3	TOETS-01	GESP	Cijfer (≥5,5)	1	P3N	P4N
IEB	5	INECBE01	Vakinhoudelijke bekwaamheid	Semester 2, periode 4	TOETS-01	KENN	Cijfer (≥5,5)	1	P4N	P4N
Overheids- en conjunctuurbeleid	5	OVHCJB01	Vakinhoudelijke bekwaamheid	Semester 2, periode 4	TOETS-01	KENN	Cijfer (≥5,5)	1	P4N	P4N

JAAR 2 VOLTijd

CURSUS	Stp.	CODE OSIRIS	BEKWAAMHEID	SEMESTER, PERIODE	TOETSCODE OSIRIS	TOETSVORM	CIJFER / VINK	WEGING	PERIODE	
									KANS 1	KANS 2
Verdieping Algemene Economie	5	VERDAE01	Vakinhoudelijke bekwaamheid Vakdidactische bekwaamheid	P1N	TOETS-01	KENN	Cijfer (≥5,5)	1	P1N	P2N
Management accounting	5	MANACCO 1	Vakinhoudelijke bekwaamheid Vakdidactische bekwaamheid	P1N	TOETS-01	KENN	Cijfer (≥5,5)	1	P1N	P2N
Verdieping Vakdidactiek	5	VERVAK01	Vakdidactische bekwaamheid	P1N	TOETS-01	KENN	V/NV	1	P1N	P2N
Mens en maatschappij in de onderbouw	5	MMONDB 01	Vakdidactische bekwaamheid	P1N	TOETS-01	PROD	Woordbeoordeling	1	P1N	P2N
Financial management en accounting	5	FINMNAO 1	Vakinhoudelijke bekwaamheid Vakdidactische bekwaamheid	P2N	TOETS-01	PORT	Cijfer (≥5,5)	1	P2N	P3N

Inductief en Samenwerkend Leren		ISLVAD01	Vakdidactische bekwaamheid	P2N		PRES	Cijfer (≥5,5)		P2N	P3N
Economisch lesgeven in het beroepsonderwijs	5	ECONBO01	Vakinhoudelijke bekwaamheid Vakdidactische bekwaamheid	P2N	TOETS-01	PERF	Woord-beoordeling	1	P2N	P3N
Economische Expertise	5	ECOEXP01	Vakinhoudelijke bekwaamheid Vakdidactische bekwaamheid	P3N, P4N	TOETS-01	PORT	V/NV	1	P4N	P4N
Leermiddelenanalyse en (methode)toetsing	5	LMAVAD01	Vakdidactische bekwaamheid	P3N, P4N	TOETS-01	PRES	V/NV	1	P4N	P4N

JAAR 3 VOLTIJD

CURSUS	Studiepunten	CODE OSIRIS	BEKWAAMHEID	SEMESTER, PERIODE	TOETSODE OSIRIS	TOETSVORM	CIJFER / VINK	WEGING	PERIODE	
									KANS 1	KANS 2
Financiële Educatie	5	FINAED03	Vakinhoudelijke bekwaamheid	periode 1	TOETS-01	PROD	Woord-beoordeling	1	P1N	P2N
Contextrijk Onderwijs ontwerpen	5	CONTON01	Vakdidactische bekwaamheid	periode 1	TOETS-01	PRES	V/NV	1	P1N	P2N
Ondernemerschap	5	ONDERS26	Vakinhoudelijke bekwaamheid	periode 2	TOETS-01	PROD	Woord-beoordeling	1	P2N	P3N
Economische, Maatschappelijke en Analytische bril	5	EMABRL01	Vakinhoudelijke bekwaamheid	Periode 2	TOETS-01	KENN	Cijfer (≥5,5)	1	P2N	P3N

JAAR 4, afstudeerrichting beroepsonderwijs VOLTijd

CURSUS	Studiepunten	CODE Osiris	BEKWAAMHEID	SEMESTER, PERIODE	TOETSCODE Osiris	TOETSVORM	CIJFER / VINK	WEGING	PERIODE	
									KANS 1	KANS 2
Financiële Educatie	5	FINAED02	Vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid	Semester 1, periode 1 en 2	TOETS-01	PROD	Woordbeoordeling	1	P2N	P3N
Ondernemerschap	5	ONDERC29	Vakinhoudelijke bekwaamheid	Semester 1, periode 2	TOETS-01	PERF	Woordbeoordeling	1	P2N	P3N
Ondernemend beroepsonderwijs	5	ONDEBE02	Vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid	Semester 2, periode 3	TOETS-01	PROD	Woordbeoordeling	1	P3N	P4N
Onderzoek eindfase	15	ONDEE134	In de CURSUS onderzoek eindfase worden alle leerresultaten op het gebied van onderzoekend vermogen gedekt en getoetst.	Semester 1-2, periode 1-4	TOETS-01	PROD-O	Cijfer (≥5,5)	1	Periode 4	Periode 4
Integraal handelen 3 (jaar 4)	30	IHJAAA41	Alle bekwaamheden	Semester 1-2, periode 1-4	TOETS-01	Beroepsproduct online/digitaal	Cijfer (≥6,0)	1	Periode 1-4	Periode 1-4
					TOETS-02	Gesprek fysiek	Cijfer (≥6,0)	1	Periode 1-4	Periode 1-4
					TOETS-03	Kennistentamen online/digitaal	Cijfer (≥6,0)	1	Landelijk bepaald (via website van 10vdL)	

JAAR 4, afstudeerrichting algemeen vormend onderwijs VOLTijd

CURSUS	Studiepunten	CODE Osiris	BEKWAAMHEID	SEMESTER, PERIODE	TOETSCODE Osiris	TOETSVORM	CIJFER / VINK	WEGING	PERIODE	
									KANS 1	KANS 2
Financiële Educatie	5	FINAED02	Vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid	Semester 1, periode 1 en 2	TOETS-01	PROD	Woordbeoordeling	1	P2N	P3N
Ondernemerschap	5	ONDERC29	Vakinhoudelijke bekwaamheid	Semester 1, periode 2	TOETS-01	PERF	Woordbeoordeling	1	P2N	P3N
Beeldvorming bovenbouw Havo/VWO	5	BEEBOH01	Vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid	Semester 2, periode 3	TOETS-01	PROD	Cijfer (≥5,5)	1	P3N	P4N
Onderzoek eindfase	15	ONDEEI34	In de CURSUS onderzoek eindfase worden alle leerresultaten op het gebied van onderzoekend vermogen gedekt en getoetst.	Semester 1-2, periode 1-4	TOETS-01	PROD-O	Cijfer (≥5,5)	1	Periode 4	Periode 4
Integraal handelen 3 (jaar 4)	30	IHJAAA41	Alle bekwaamheden	Semester 1-2, periode 1-4	TOETS-01	Beroepsproduct online/digitaal	Cijfer (≥6,0)	1	Periode 1-4	Periode 1-4
					TOETS-02	Gesprek fysiek	Cijfer (≥6,0)	1	Periode 1-4	Periode 1-4
					TOETS-03	Kennistentamen online/digitaal	Cijfer (≥6,0)	1	Landelijk bepaald (via website van 10vdl)	

9.1 Cursussen van de opleidingen

De volgende tentamenvormen kunnen worden gehanteerd:
(Deel)tentamenvorm Omschrijving

GESP	Gesprek
KENN	Kennistentamen
PART	Participatie
PERF	Performance
PORT	Portfolio
PRES	Presentatie
PROD	(Beroeps)Product

Cursussen van de propedeuse

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Inleiding bedrijfseconomie en – administratie
Naam cursus lang Engelstalig	Introduction to business economics and business administration
Naam cursus kort Nederlandstalig	Inleiding BE/BA
Naam cursus kort Engelstalig	Introduction BE/BA
Code cursus	INBEBA01
Onderwijsperiode	P1N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	In deze cursus oriënteer je je op onderdelen uit de domeinen van Bedrijfseconomie en Bedrijfsadministratie. Hierdoor krijg je zicht op wat deze twee vakgebieden inhouden.
Leeruitkomsten	De student toont aan/demonstreert basisvakkennis op het gebied van bedrijfseconomie en -administratie gebruikmakend van theoretische kennis en economische procedures van domein bedrijfseconomie en -administratie van de kennisbasis voor de leraar economie bachelorniveau.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Kennistentamen BE/BA
Naam Engelstalig	Knowledge test BE/BA
Code OSIRIS	Toets-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PRES
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Cijfer, ≥5,5
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Inleiding Algemene Economie
Naam cursus lang Engelstalig	Introduction to economics
Naam cursus kort Nederlandstalig	Inleiding AE
Naam cursus kort Engelstalig	Introduction to economics
Code cursus	INALEC01
Onderwijsperiode	P1N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	In deze cursus oriënteer je je op onderdelen uit de domeinen van de Algemene Economie. Hierdoor krijg je zicht op wat dit vakgebied inhoudt.
Leeruitkomsten	De student is in staat om de basisprincipes (niet op eindniveau) van algemene economie te beschrijven en bezit over begrip van zowel micro- als macro-economische concepten, om economische aspecten te kunnen verklaren.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Kennistentamen AE
Naam Engelstalig	Knowledge test AE
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	KENN
Tentamentype	Schriftelijk
Minimaal oordeel	Cijfer, $\geq 5,5$
Tentamenmomenten	Gelegenheid 1 in periode 1 (P1N) Gelegenheid 2 in periode 2 (P2N)
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Economie en Ondernemen
Naam cursus lang Engelstalig	Economy and entrepreneurship
Naam cursus kort Nederlandstalig	E&O
Naam cursus kort Engelstalig	E&E
Code cursus	ECONON03
Onderwijsperiode	P2N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	In deze cursus wordt gewerkt met een combinatie van hoor- werkcolleges en het uitvoeren van onderwijsactiviteiten in het werkveld, waardoor studenten een vertaalslag leren maken van diverse praktijkervaringen over Economie & Ondernemen naar een visie op betekenisvol onderwijs voor het aanleren van beroepsvaardigheden in het 2e graads werkveld.
Leeruitlekomsten	De student is in staat om onder begeleiding van een onderbouwde visie aan een publiek van professionals te verwoorden welke pedagogische/didactische keuzes in zijn rol van economieleraar te maken zijn binnen de profiel- en keuzedelen van het tweedegraads programma Economie & Ondernemen. De student is in staat een leerarrangement voor E&O te ontwerpen en deze in de onderwijspraktijk uit te voeren. Hierbij kan de student onder andere gebruik maken van praktijkervaring in het werkveld, simulaties tijdens colleges en beschikbare leermiddelen uit het werkveld.
Deelnameplicht Onderwijs	Economie en Ondernemen heeft een vakdidactisch karakter en kent een aanwezigheidsverplichting. De didactische kant van het lesgeven leer je niet (of in elk geval niet uitsluitend) door er individueel over te lezen, maar door het in de les te doen en er met elkaar over in dialoog te gaan.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Presentatie en CGI Economie en Ondernemen
Naam Engelstalig	Presentation with interview based on specific criteria
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PRES
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Cijfer, ≥5,5
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Taal- en Rekendidactiek
Naam cursus lang Engelstalig	Teaching language and maths
Naam cursus kort Nederlandstalig	Taal- en Rekendidactiek
Naam cursus kort Engelstalig	Teaching language and maths
Code cursus	TAREDIO1
Onderwijsperiode	P2N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	In deze cursus ontwikkel je je op het gebied van het aanleren van taalbegrip en rekendraadigheden bij leerlingen/studenten. Door het aanleren van taal- en rekendidactische modellen en theorieën krijg je handvatten die je kunt toepassen in de lespraktijk.
Leeruikkomsten	De student is in staat betekenisvolle leeractiviteiten te ontwerpen en (gesimuleerd) uitvoeren voor de ontwikkeling van de economische taal- en rekendraadigheid op referentieniveau 2F. De student kan zijn gemaakte keuzes verantwoorden vanuit relevante theorieën en modellen uit de taal- en rekendidactiek.
Deelnameplicht Onderwijs	Vakdidactiek kent een aanwezigheidsverplichting. De didactische kant van het lesgeven leer je niet (of in elk geval niet uitsluitend) door er individueel over te lezen, maar door het in de les te doen en er met elkaar over in dialoog te gaan.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Meesterproef met CGI
Naam Engelstalig	Assignment (masterpiece) with interview based on specific criteria to teaching methods
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	GESP
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Cijfer, ≥5,5
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Bedrijfseconomie en -administratie in het middelbaar beroepsonderwijs
Naam cursus lang Engelstalig	Business economics and administration in vocational education
Naam cursus kort Nederlandstalig	BE/BA in het mbo
Naam cursus kort Engelstalig	BE/BA in vocational education
Code cursus	BEAMBO01
Onderwijsperiode	P3N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	In deze cursus ontwikkel je je op het gebied van het lesgeven in het mbo. Hierbij wordt afwisselend gewerkt met het aanleren van concepten over bedrijfseconomie en – administratie en dit toepassen in mbo-context.
Leeruitkomsten	De student toont aan/demonstreert basisvakkennis op het gebied van bedrijfseconomie en - administratie gebruikmakend van theoretische kennis en economische procedures van domein bedrijfseconomie en -administratie van de kennisbasis voor de leraar economie bachelorniveau.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Meesterproef
Naam Engelstalig	Assignment (masterpiece)
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	GESP
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Cijfer, ≥5,5
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Internationale economische betrekkingen
Naam cursus lang Engelstalig	International economic affairs
Naam cursus kort Nederlandstalig	IEB
Naam cursus kort Engelstalig	IEA
Code cursus	INECBE01
Onderwijsperiode	P4N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	In deze cursus ontwikkel je je op het gebied van het lesgeven in thema's binnen het domein Internationale en economische betrekkingen toegespitst op het vakgebied Mens & Maatschappij. Zo brengen studenten in het kader van de cursus 'IEB' een bezoek aan het Europees Parlement en het Parlementarium in Brussel.
Leeruitkomsten	De student kan analyseren, onderbouwen en evalueren van economische en maatschappelijke aspecten in een Europese of internationale context. Dit leidt tot het aantonen van indicatoren bachelorniveau die behoren bij domein 5: Internationale economische betrekkingen. Dit draagt bij aan de bekwaamheid om les te geven binnen het vakgebied economie. Tevens draagt dit bij aan de bekwaamheid om clusterleerkracht te zijn binnen het vakgebied Mens & Maatschappij.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Kennistentamen IEB
Naam Engelstalig	Knowledge test IEA
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	KENN
Tentamentype	BYOD-ANS
Weging deeltentamen	1
Minimaal oordeel	Cijfer, $\geq 5,5$
Tentamenmomenten	Gelegenheid 1 in periode 4 (P4N) Gelegenheid 2 in periode 4 (P4N)
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Overheids- en conjunctuurbeleid
Naam cursus lang Engelstalig	Governmental and economic conjunctural governance
Naam cursus kort Nederlandstalig	Overheids- en conjunctuurbeleid
Naam cursus kort Engelstalig	Governmental and economic conjunctural governance
Code cursus	OVHCJB01
Onderwijsperiode	P4N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	In deze cursus ontwikkel je je op het gebied van het lesgeven in thema's binnen het domein collectieve sector en monetair beleid. Hierbij is aandacht voor het aanleren van de concepten en het verwerken ervan.
Leeruitkomsten	De student bezit kennis van overheidsbeleid, monetair beleid en internationaal beleid, en hij is in staat om de onderlinge verbindingen te begrijpen met betrekking tot economische verschijnselen en mondiale vraagstukken. De student kan deze inzichten effectief toepassen bij het analyseren van beleidsmaatregelen en kan de gevolgen benoemen op nationaal en internationaal niveau.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Kennistentamen overheids- en conjunctuurbeleid
Naam Engelstalig	Knowledge test governmental and economic conjunctural governance
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	KENN
Tentamentype	BYOD - ANS
Minimaal oordeel	Cijfer, $\geq 5,5$
Tentamenmomenten	Gelegenheid 1 in periode 4 (P4N) Gelegenheid 2 in periode 4 (P4N)
Tentamengelegenheden	

Cursussen van de postpropedeuse

Hoofdfase jaar 2

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Verdieping Algemene Economie
Naam cursus lang Engelstalig	Advanced General Economics
Naam cursus kort Nederlandstalig	Verdieping AE
Naam cursus kort Engelstalig	Advanced GE
Code cursus	VERDAE01
Onderwijsperiode	P1N
Studiepunten	5 EC
+	
Algemene omschrijving	<p>De student verplaatst zich in de schoenen van een economisch onderzoeksjournalist. We nemen Nederland als onderzoeksgebied. Bij micro economie: een Nederlands bedrijf die opereert in meerdere marktvormen (Heineken). Bij macro economie: Nederland als land.</p> <p>Wekelijks wordt van de studenten verwacht dat ze de opgedane kennis die ze krijgen in de colleges, om deze vanuit hun rol als onderzoeksjournalist te gebruiken om analyses te kunnen uitvoeren met data/bronnen verkregen aan het begin van de periode. De bronnen is verzameld in een dossiermap wat als bron dient voor de opgaves die in de lessen moeten worden gemaakt.</p>
Leeruitkomsten	De student kan de concepten uit de algemene economie op eindniveau herkennen, verklaren en toepassen. De student toont begrip van zowel micro-economische als macro-economische aspecten, zoals beschreven in de kennisbasis domeinen 2 en 3. Daarbij is de student in staat om economische concepten uit te leggen en hun onderlinge samenhang te illustreren aan de hand van theoretische en actuele voorbeelden.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	De werkvormen en opdrachten worden aangedragen door de docenten tijdens de colleges. Dit wordt ook zichtbaar in Brightspace.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Tentamen Verdieping AE
Naam Engelstalig	Exam Advanced GE
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	KENN
Tentamentype	Schriftelijk
Minimaal oordeel	5,5 of hoger
Tentamenmomenten	P1N, P2N
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Management accounting
Naam cursus lang Engelstalig	Management accounting
Naam cursus kort Nederlandstalig	Management accounting
Naam cursus kort Engelstalig	Management accounting
Code cursus	MANACCO1
Onderwijsperiode	P1N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	Het systematisch kunnen verzamelen, vastleggen, verwerken, evalueren en verstrekken van informatie aan management/bestuur en belastingdienst ten behoeve van het besturen van een organisatie en het afleggen van verantwoording. Het met behulp van aangereikte gegevens toepassen, analyseren en evalueren van financiële informatie voor het management/bestuur ten aanzien van 'planning and control' (opbrengsten en kosten/kostprijs vaststellen) om het resultaat van een organisatie te kunnen bepalen.
Leeruitkomsten	Je toont aan/demonstreert vakkennis op bedrijfsadministratief gebied, gebruikmakend van theorie en economische vaardigheden van domein Bedrijfsadministratie van de kennisbasis voor de leraar economie bachelorniveau. Je toont aan/demonstreert vakkennis op het gebied van management accounting, gebruikmakend van theorie en economische vaardigheden van domein Management accounting van de kennisbasis voor de leraar economie bachelorniveau.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	De werkvormen en opdrachten worden aangedragen door de docenten tijdens de colleges. Dit wordt ook zichtbaar in Brightspace.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Tentamen Management accounting
Naam Engelstalig	Exam Management accounting
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	KENN
Tentamentype	Schriftelijk
Minimaal oordeel	5,5 of hoger
Tentamenmomenten	P1N, P2N
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Verdieping Vakdidactiek
Naam cursus lang Engelstalig	Advanced Subjectdidactics
Naam cursus kort Nederlandstalig	Verdieping Vakdidactiek
Naam cursus kort Engelstalig	Advanced Subjectdidactics
Code cursus	VERVAK01
Onderwijsperiode	P1N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	Als docent Economie in het Tweedegraads werkveld moeten jouw leerlingen/studenten causale redeneringen opzetten, een economisch antwoord formuleren, economische bronnen en actualiteit gebruiken, een standpunt innemen (debat & dialoog) en economische vaardigheden aanleren. Tijdens deze cursus ontwikkel je vaardigheden om in jouw onderwijs hier aandacht aan te kunnen besteden. In het onderwijsarsenaal gaan we hiermee actief aan de slag. Je toont aan dat je in staat bent om dit over te dragen aan leerlingen/studenten in de beroepscontext van het tweedegraads werkveld.
Leeruitkomsten	De student kan causale redeneringen opzetten, een economisch antwoord formuleren, economische bronnen en actualiteit gebruiken, een standpunt innemen (debat & dialoog) en economische vaardigheden aanleren, zoals vermeld in domein 14 en deze overdragen in de beroepscontext van het tweedegraads werkveld op hoofdfase niveau (niveau 2).
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	De werkvormen en opdrachten worden aangedragen door de docenten tijdens de colleges. Dit wordt ook zichtbaar in Brightspace.
Deelnameplicht onderwijs	Vakdidactiek kent een aanwezigheidsverplichting. De didactische kant van het lesgeven leer je niet (of in elk geval niet uitsluitend) door er individueel over te lezen, maar door het in de les te doen en er met elkaar over in dialoog te gaan.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Kennistentamen
Naam Engelstalig	
Code OSIRIS	Toets-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	KENN
Tentamentype	Schriftelijk
Minimaal oordeel	V/NV: minimaal oordeel V
Tentamenmomenten	P1N, P2N
Tentamengelegenheden	2

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Mens en maatschappij in de onderbouw
Naam cursus lang Engelstalig	People and society in the lower grades
Naam cursus kort Nederlandstalig	M&M
Naam cursus kort Engelstalig	P&S
Code cursus	MMONDB01
Onderwijsperiode	P1N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	In deze cursus wordt aandacht besteed aan de didactiek voor clustergebied mens en maatschappij.
Leeruitkomsten	De student kan op een projectmatige wijze de zaakvakken aardrijkskunde, geschiedenis en economie interdisciplinair didactiseren.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	De werkvormen en opdrachten worden aangedragen door de docenten tijdens de colleges. Dit wordt ook zichtbaar in Brightspace.
Deelnameplicht onderwijs	Vakdidactiek kent een aanwezigheidsverplichting. De didactische kant van het lesgeven leer je niet (of in elk geval niet uitsluitend) door er individueel over te lezen, maar door het in de les te doen en er met elkaar over in dialoog te gaan.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Beroepsproduct Mens en Maatschappij
Naam Engelstalig	Professional product people and society
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PROD
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Woordbeoordeling: minimaal voldoende
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Financial management en accounting
Naam cursus lang Engelstalig	Financial management and accounting
Naam cursus kort Nederlandstalig	Finmngtacc
Naam cursus kort Engelstalig	Finmngtacc
Code cursus	FINMNA01
Onderwijsperiode	P2N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	Het met behulp van aangereikte informatie toepassen, analyseren en evalueren van de financiële positie van een organisatie ten behoeve van externe stakeholders.
Leeruitkomsten	Je toont aan/demonstreert vakkennis op het gebied van Financial management & accounting, gebruikmakend van theorie en economische vaardigheden van domein Financial management & accounting van de kennisbasis voor de leraar economie bachelorniveau.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	De werkvormen en opdrachten worden aangedragen door de docenten tijdens de colleges. Dit wordt ook zichtbaar in Brightspace.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Tentamen Financial Management en accounting
Naam Engelstalig	Exam Financial Management and accounting
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PORT
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	5,5 of hoger
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Inductief en Samenwerkend Leren
Naam cursus lang Engelstalig	Inductive approaches and Collaborative Learning
Naam cursus kort Nederlandstalig	Inductief en Samenwerkend Leren
Naam cursus kort Engelstalig	Inductive approaches and Collaborative Learning
Code cursus	ISLVAD01
Onderwijsperiode	P2N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	<p>Inductief en samenwerkend leren zijn algemeen didactische vaardigheden. Echter zijn deze binnen de economische context in het tweedegraads werkveld zo relevant dat er ook binnen de vakdidactiek aandacht voor is. Tijdens deze cursus ontwikkel je vaardigheden om jouw lesstof op een inductieve manier en middels samenwerkend leren aan te leren.</p> <p>In het onderwijsarsenaal gaan we actief aan de slag met het formuleren van vakinhoudelijk en metacognitieve leerdoelen. En ontwerp je een inductieve werkvorm, waarin samenwerkend leren is geïntegreerd. Hierbij besteden we aandacht aan; begeleiding, bespreking/beoordeling, randvoorwaarden en verantwoording van didactische keuzes. Je evalueert jouw ontwerp en formuleert aanbevelingen voor verbetering. Hierbij wordt gebruik gemaakt van aangeboden en/of eigen verworven bronnen.</p>
Leeruitkomsten	De student kan inductief en geïntegreerd met samenwerkend leren economische principes toepassen in onderwijsactiviteiten binnen de beroepscontext van het tweedegraads werkveld op hoofdfase niveau (niveau 2.)
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	De werkvormen en opdrachten worden aangedragen door de docenten tijdens de colleges. Dit wordt ook zichtbaar in Brightspace.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Presentatie
Naam Engelstalig	Presentation
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PRES
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Cijfer >5,5
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Economisch lesgeven in het beroepsonderwijs
Naam cursus lang Engelstalig	Teaching economics in vocational education
Naam cursus kort Nederlandstalig	Econ in BO
Naam cursus kort Engelstalig	Econ in VE
Code cursus	ECONBO01
Onderwijsperiode	P2N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	In deze cursus staat projectonderwijs centraal. Je gaat een vak/vakken uit het beroepsonderwijs op een projectmatige wijze ontwikkelen.
Leeruitkomsten	De student is in staat om een vakoverstijgend project te ontwerpen voor leerlingen/studenten in het beroepsonderwijs, waarbij de beroepscontext als uitgangspunt dient. De student kan relevante leerdoelen formuleren, passende didactische werkvormen kiezen en een gestructureerde leeromgeving creëren die aansluit bij de behoeften en leerstijlen van de doelgroep. Daarnaast kan de student het project evalueren en waar nodig bijsturen vanuit bijvoorbeeld praktijkgerichte feedback en onderwijskundige inzichten.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	De werkvormen en opdrachten worden aangedragen door de docenten tijdens de colleges. Dit wordt ook zichtbaar in Brightspace.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Beroepsproduct Economisch lesgeven in het beroepsonderwijs
Naam Engelstalig	Professional product Teaching economics in vocational education
Code OSIRIS	TOETS01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PERF
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Woordbeoordeling: minimaal oordeel V
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Economische Expertise
Naam cursus lang Engelstalig	Economic Expertise
Naam cursus kort Nederlandstalig	Economische Expertise
Naam cursus kort Engelstalig	Economic Expertise
Code cursus	ECOEXP01
Onderwijsperiode	P3N, P4N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	Deze is cursus is bedoeld om niet eerder opgedane kennis van de landelijke kennisbasis TGLO-economie aan te bieden volgens de principes van programmatisch evalueren.
Leeruitkomsten	Aan het einde van deze cursus kan de student geavanceerde economische kennis en vaardigheden toepassen die aansluiten bij de landelijke kennisbasis voor lerarenopleiding economie tweedegraads. De student toont een diepgaand begrip van zowel algemene als bedrijfseconomische principes en kan deze kennis effectief integreren en toepassen in diverse economische contexten. De student is in staat om complexe economische vraagstukken te analyseren en op te lossen, en kan de verworven kennis en vaardigheden aantonen door middel van programmatisch toetsen.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	De werkvormen en opdrachten worden aangedragen door de docenten tijdens de colleges. Dit wordt ook zichtbaar in Brightspace.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Portfolio Economische Expertise
Naam Engelstalig	Portfolio Economic Expertise
Code OSIRIS	TOETS01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PORT
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	V/NV minimaal voldaan
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Leermiddelenanalyse en (methode)toetsing
Naam cursus lang Engelstalig	Teaching resource analysis
Naam cursus kort Nederlandstalig	LMA
Naam cursus kort Engelstalig	Teaching resource analysis
Code cursus	LMAVAD01
Onderwijsperiode	P3N, P4N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	<p>Tijdens deze cursus werk je aan een analyse van kwaliteitseisen voor leermiddelen en (methode)toetsing. Aan de hand van deze kwaliteitseisen beoordeel en analyseer je de huidige leermiddelen van een school in de beroepscontext van het tweedegraads werkveld. Middels een visuele weergave deel je bevindingen en doe je aanbevelingen voor verbetering.</p> <p>In ons onderwijs stellen we kwaliteitseisen op met bijvoorbeeld een matrix. Gebaseerd op literatuur, praktijkervaring en gesprekken met uitgevers, docenten en studenten/leerlingen.</p>
Leeruitkomsten	De student kan de kwaliteit van leermiddelen en bijbehorende (methode)toetsen binnen de beroepscontext van het tweedegraads werkveld beoordelen en aanbevelingen doen voor verbeteringen op hoofdfase niveau (niveau 2).
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	De werkvormen en opdrachten worden aangedragen door de docenten tijdens de colleges. Dit wordt ook zichtbaar in Brightspace.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Visuele weergave met groepsgesprek
Naam Engelstalig	Presentation
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PRES
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	V/NV: minimaal oordeel V
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Hoofdfase jaar 3

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Financiële Educatie
Naam cursus lang Engelstalig	Financial Education
Naam cursus kort Nederlandstalig	Financiële Educatie
Naam cursus kort Engelstalig	Financial Education
Code cursus	FINAED03
Onderwijsperiode	P1N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	<p>De student is in staat om het belang van financiële educatie vanuit ervaringen van hemzelf en anderen en actuele literatuur te onderzoeken en op basis daarvan een activiteit binnen de financiële educatie te ontwikkelen, te verantwoorden, uit te voeren, erop te reflecteren en aantoonbaar te delen met vakgenoten.</p> <p>Financiële educatie wordt steeds meer een structureel onderdeel van het schoolcurriculum en is bij de meeste scholen een onderdeel van bestaande vakken en leergebieden. Hoe maak je van leerlingen en studenten verantwoordelijke burgers en hoe leer je ze kritisch na te denken en verantwoordelijkheid bij te brengen voor hun eigen financieel keuzegedrag, financieel handelen wanneer het gaat over hun financiële mogelijkheden? Hoe stimuleer je bewustwording rondom financiële keuzes, hoe stimuleer je denkvermogen en doen vermogen en in hoeverre ben je in onderwijs in staat om financieel keuzegedrag te beïnvloeden?</p>
Leeruitlekomsten	De student kan leerarrangementen beoordelen/ontwerpen, uitvoeren en evalueren ten aanzien van het ondersteunen van de financiële geletterdheid en financiële zelfredzaamheid van lerenden. De student doet aantoonbaar aan kennisdeling met vakgenoten uit het tweedegraads werkveld.
Deelnameplicht onderwijs	Aanwezigheid is verplicht voor de gastcolleges + de colleges waarin studenten elkaar peerfeedback geven.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Leertaak; Financiële Educatie
Naam Engelstalig	Practical assignment Financial Education
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PROD
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Woordbeoordeling; minimaal oordeel voldoende
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Contextrijk Onderwijs Ontwerpen
Naam cursus lang Engelstalig	Designing Authentic Learning Environments
Naam cursus kort Nederlandstalig	Contextrijk onderwijs ontwerpen
Naam cursus kort Engelstalig	Designing Authentic Learning Environments
Code cursus	CONTON01
Onderwijsperiode	P1N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	Studenten nemen gedurende de opleiding deel aan een aantal contextrijke onderwijsactiviteiten die bijdragen aan hun professionele ontwikkeling. Voor deze activiteiten ontvangen zij een persoonlijk paspoort waarin zij stempels verzamelen al bewijs van deelname en voortgang. Het behalen van voldoende stempels in dit paspoort is een voorwaarde deze onderwijseenheid succesvol af te ronden. Studenten creëren in samenwerking met de omgeving een onderwijsactiviteit die plaatsvindt binnen of buiten de school in een economische context binnen het tweedegraads werkveld. Zij verantwoorden de didactische keuzes van deze onderwijsactiviteit, evalueren de samenwerking met de omgeving en doen verbetervoorstellen.
Leeruitkomsten	Studenten creëren in samenwerking met de omgeving een onderwijsactiviteit die plaatsvindt binnen of buiten de school in een economische context binnen het tweedegraads werkveld. Zij verantwoorden de didactische keuzes van deze onderwijsactiviteit, evalueren de samenwerking met de omgeving en doen verbetervoorstellen.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Deelnameplicht onderwijs	Bij deze cursus is het verplicht dat aan alle colleges wordt deelgenomen. De vorm waarin wordt gewerkt bestaat uit interactieve colleges waarin je samen met medestudenten, docenten en gastsprekers via begeleide dialoog en andersoortige leeractiviteiten samenwerkt.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Tentamen Contextrijk Onderwijs Ontwerpen
Naam Engelstalig	Exam Designing Authentic Learning Environments
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PRES
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	V/NV: minimaal oordeel V
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Economische, Maatschappelijke en Analytische bril
Naam cursus lang Engelstalig	Economic and Social Perspective
Naam cursus kort Nederlandstalig	EMA - Bril
Naam cursus kort Engelstalig	Economic and Social Perspective
Code cursus	EMABRL01
Onderwijsperiode	P2
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	<p>Deze onderwijseenheid richt zich op het analyseren van economische en maatschappelijke vraagstukken vanuit een economisch, historisch, analytisch en onderwijskundig perspectief. Studenten werken met theorieën, vaardigheden en statistische inzichten uit domein 1 en subdomein 5.4 (duurzaamheid) van de landelijke kennisbasis TGLO Economie. Daarbij leren zij economische stromingen toe te passen bij actuele en internationale vraagstukken, relevante data te verzamelen en kritisch te duiden, en maatschappelijke, duurzame en onderwijskundige ontwikkelingen te evalueren in verschillende contexten.</p> <p>Een alternatief om deze cursus te behalen is om de economische contexten te ervaren binnen een Europese (hoofdstad). De exacte kosten zullen nader bekendgemaakt worden. De geschatte kosten voor de gehele reis (tickets en logies) zullen rond de €600 zijn.</p>
Leeruitkomsten	De student analyseert economische en maatschappelijke vraagstukken vanuit een economisch-theoretisch, historisch, onderwijskundig en analytisch perspectief door relevante theorieën, economische vaardigheden en statistische inzichten uit domein 1 en subdomein 5.4 (duurzaamheid) van de landelijke kennisbasis TGLO Economie correct toe te passen; economische stromingen te gebruiken bij het interpreteren van actuele vraagstukken; relevante data te verzamelen, verwerken en kritisch te duiden; en maatschappelijke, duurzame en onderwijskundige fenomenen te evalueren in een (internationale) context.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Deelnameplicht onderwijs	NVT
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Tentamen Economische, Maatschappelijke en Analytische bril
Naam Engelstalig	Exam Economic and Social Perspective
Code OSIRIS	Toets-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	KENN
Tentamentype	ANS, BYOD
Minimaal oordeel	5,5 of hoger
Tentamenmomenten	P2N, P3N
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Ondernemerschap
Naam cursus lang Engelstalig	Entrepreneurschip
Naam cursus kort Nederlandstalig	Ondernemerschap
Naam cursus kort Engelstalig	Entrepreneurschip
Code cursus	ONDERS26
Onderwijsperiode	P2N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	De student kan aantonen op een didactische wijze het vak ondernemen/ondernemerschap in het VO/(M)BO vorm te geven en te begeleiden
Leeruitkomsten	De student is in staat om ondernemersplannen te ontwerpen, begeleiden en beoordelen in authentieke onderwijs- en beroepscontexten, waarbij hij relevante theorieën over ondernemerschap, financiën en didactiek toepast om lerenden te ondersteunen bij het ontwikkelen van haalbare en goed onderbouwde ondernemingsideeën.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Deelnameplicht onderwijs	Bij deze cursus is het verplicht dat aan alle colleges wordt deelgenomen. De vorm waarin wordt gewerkt bestaat uit interactieve colleges waarin je samen met medestudenten, docenten en gastsprekers via begeleide dialoog en andersoortige leeractiviteiten samenwerkt.
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Tentamen Ondernemerschap
Naam Engelstalig	Exam Entrepreneurschip
Code OSIRIS	Toets-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PROD
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Woordbeoordeling, minimaal oordeel V
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Eindfase jaar 4

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Financiële Educatie
Naam cursus lang Engelstalig	Financial Education
Naam cursus kort Nederlandstalig	Financiële Educatie
Naam cursus kort Engelstalig	Financial Education
Code cursus	FINAED02
Onderwijsperiode	P2N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	<p>Deze cursus is onderdeel van de afstudeerrichtingen beroepsonderwijs en algemeen-vormend onderwijs.</p> <p>De student is in staat om het belang van financiële educatie vanuit ervaringen van hemzelf en anderen en actuele literatuur te onderzoeken en op basis daarvan een activiteit binnen de financiële educatie te ontwikkelen, te verantwoorden, uit te voeren, erop te reflecteren en aantoonbaar te delen met vakgenoten.</p> <p>Financiële educatie wordt steeds meer een structureel onderdeel van het schoolcurriculum en is bij de meeste scholen een onderdeel van bestaande vakken en leergebieden. Hoe maak je van leerlingen en studenten verantwoordelijke burgers en hoe leer je ze kritisch na te denken en verantwoordelijkheid bij te brengen voor hun eigen financieel keuzegedrag, financieel handelen wanneer het gaat over hun financiële mogelijkheden? Hoe stimuleer je bewustwording rondom financiële keuzes, hoe stimuleer je denkvermogen en doen vermogen en in hoeverre ben je in onderwijs in staat om financieel keuzegedrag te beïnvloeden?</p>
Leeruitkomsten	De student kan leerarrangementen beoordelen/ontwerpen, uitvoeren en evalueren ten aanzien van het ondersteunen van de financiële geletterdheid en financiële zelfredzaamheid van lerenden. De student doet aantoonbaar aan kennisdeling met vakgenoten uit het tweedegraads werkveld.
Deelnameplicht onderwijs	Aanwezigheid is verplicht voor het verdiepende college waarin studenten elkaar peerfeedback geven, de netwerk- en valorisatiebijeenkomsten.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Leertaak; Financiële Educatie
Naam Engelstalig	Practical assignment Financial Education
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PROD
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Woordbeoordeling; minimaal oordeel voldoende
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Ondernemerschap
Naam cursus lang Engelstalig	Entrepreneurship
Naam cursus kort Nederlandstalig	Ondernemerschap
Naam cursus kort Engelstalig	Entrepreneurship
Code cursus	ONDERC29
Onderwijsperiode	P2N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	<p>Deze cursus is onderdeel van de afstudeerrichtingen beroepsonderwijs en algemeen-vormend onderwijs. Het is een voorbereiding op ondernemerschap in zowel het vo als het mbo en ondernemend gedrag staat hierin centraal:</p> <p>De student kan aantonen op een didactische wijze het vak ondernemen/ondernemerschap in het VO/(M)BO vorm te geven en te begeleiden vanuit persoonlijk leiderschap. Uitgangspunt: als je het beste uit je leerlingen/studenten wilt halen, zal je eerst de beste versie van jezelf moeten worden. Persoonlijk leiderschap is de vaardigheid om je roer in eigen handen te nemen met behulp van de waarden en talenten die bij jou passen.</p>
Leeruitkomsten	Je toont aan/demonstreert vakkennis op het gebied van Ondernemingsplan en ondernemerschap, gebruikmakend van theorie en economische vaardigheden van domein Ondernemingsplan en ondernemerschap van de kennisbasis voor de leraar economie bachelorniveau.
Deelnameplicht onderwijs	Bij deze cursus is het verplicht dat aan alle colleges wordt deelgenomen. De vorm waarin wordt gewerkt bestaat uit interactieve colleges waarin je samen met medestudenten, docenten en gastsprekers via begeleide dialoog en andersoortige leeractiviteiten samenwerkt.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Onderwijs
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Leertaak: ondernemerschap
Naam Engelstalig	Practical assignment Entrepreneurship
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PERF
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Woordbeoordeling
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Beeldvorming bovenbouw Havo/VWO
Naam cursus lang Engelstalig	Upper secondary education
Naam cursuskort Nederlandstalig	Beeldvorming bovenbouw Havo/VWO
Naam cursus kort Engelstalig	Upper secondary education
Code cursus	BEEBOH01
Onderwijsperiode	P3N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	<p>Deze cursus is onderdeel van de afstudeerrichting algemeen-vormend onderwijs. Er wordt vooral gewerkt aan de bekwaamheid om basale kennis van de schoolvakken economie en bedrijfseconomie in de bovenbouw havo/vwo ten bate van voorlichting en aansluiting hierop vanuit het tweedegraads werkveld te ontwikkelen.</p> <p>Economiedocenten in de onderbouw van het havo en vwo hebben een taak in het informeren en adviseren van leerlingen in de onderbouw over de bovenbouwvakken Economie en Bedrijfseconomie. Zij moeten leerlingen begeleiden in het kiezen van een profiel, profielkeuzevakken en vakken in het vrije deel. Daartoe informeren docenten leerlingen en ouders over de inhoud en aanpak van deze vakken in de bouwbouw, en denken ze mee over de consequentie van keuzes voor de studieloopbaan van de leerling. Ook moeten docenten in de onderbouw leerlingen determineren, uitspraken doen over de geschiktheid van leerlingen voor de economische vakken op havo of vwo niveau.</p> <p>Daarnaast moeten onderbouwdocenten zich bewust zijn van de doorlopende leerlijn van onderbouw naar bovenbouw. Dit vak bereidt studenten voor op bovengenoemde verantwoordelijkheden. Studenten zijn na het volgen van dit vak op de hoogte van de inhoud van het curriculum van de economische vakken in de bovenbouw, en kennen de belangrijkste denkwijzen en didactiek van deze vakken. Ze zijn in staat om leerlingen in de onderbouw te informeren over de vakken in de bovenbouw. Concrete onderwerpen die de revue zullen passeren zullen zijn: doorlopende leerlijnen vanuit de onderbouw naar de bovenbouw, klaslokaalexperimenten, concept-context benadering, speltheorie, debatten in het werkveld over de herziening van het vak M&O, recente aanpassingen bij het vak economie, profielwerkstuk, keuzeonderwerpen etc.</p> <p>De insteek is steeds de vraag "wat moet de onderbouwdocent H/V weten en kunnen om de leerlingen in de onderbouw goed voor te bereiden op de bovenbouw en ze te informeren en te begeleiden in hun keuzeprocessen"? Door in gesprek te gaan met collega's op jouw werkplek, bovenbouwleerlingen en het schoolmanagement vorm je je een beeld van de huidige situatie over deze voorlichting en formuleer je een advies aan de school.</p>
Leeruitkomsten	De student is in staat om voorlichting te geven aan de leerlingen en ouders van de onderbouw Havo/Vwo over de keuzemogelijkheden (AE/BE) in de bovenbouw en de gevolgen voor vervolgopleidingen.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Zelfstudie
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Leertaak Beeldvorming Havo/VWO
Naam Engelstalig	Practical assignment upper secondary education
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PROD
Tentamentype	HANDIN
Weging deeltentamen	1
Minimaal oordeel	Cijfer, $\geq 5,5$
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Ondernemend beroepsonderwijs
Naam cursus lang Engelstalig	Entrepreneurial vocational education
Naam cursus kort Nederlandstalig	Ondernemend beroepsonderwijs
Naam cursus kort Engelstalig	Entrepreneurial vocational education
Code cursus	ONDEBE02
Onderwijsperiode	P3N
Studiepunten	5
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	<p>Deze cursus is onderdeel van de afstudeerrichting beroepsonderwijs. Het is daarmee een voorbereiding op de praktijkgerichte beroepscontext op zowel vmbo als mbo. In deze cursus wordt verder ingegaan op ondernemend beroepsonderwijs: Hoe wordt binnen het hybride leermodel invulling gegeven aan de beroepscontext bij de verschillende scholen en afdelingen. Daarbij staan de volgende doelen centraal: de student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verwerft kennis en inzicht in de eindtermen en kwalificatiedossiers van (V)MBO. • Krijgt inzicht in het begeleiden en beoordelen van praktijkexamens op het (V)MBO • Krijgt inzicht in de verplichte vakken en keuzemodules en de daaraan gekoppelde praktijkexamens. • Kan leeractiviteiten rondom ondernemend beroepsonderwijs positioneren in het model van hybride leeromgevingen en op basis van een analyse komen tot een advies voor het versterken van dit geheel.
Leeruitkomsten	De student is in staat om voorlichting te geven aan de leerlingen en ouders van VMBO of MBO over de keuzemogelijkheden in de bovenbouw en de gevolgen voor vervolgopleidingen.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Zelfstudie
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Leertaak ondernemend beroepsonderwijs
Naam Engelstalig	Practical assignment Entrepreneurial vocational education
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PROD
Tentamentype	HANDIN
Minimaal oordeel	Woordbeoordeling; minimaal oordeel voldoende
Tentamenmomenten	Gelegenheid 1 in periode 3 (P3N) Gelegenheid 2 in periode 4 (P4N)
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus lang Nederlandstalig	Onderzoek eindfase
Naam cursus lang Engelstalig	Graduation project
Naam cursus kort Nederlandstalig	Onderzoek eindfase
Naam cursus kort Engelstalig	Graduation project
Code cursus	ONDEEI34
Onderwijsperiode	Startperiode P1N (onderwijsperiode P1N, P2N, P3N, P4N)
Studiepunten	15
Ingangseisen cursus	Er moet groen licht vanuit de opleiding zijn gegeven voor deelname aan deze CURSUS.
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	<p>We hanteren binnen de TGLO de volgende definitie van praktijkonderzoek: <i>Praktijkonderzoek in de school is onderzoek dat wordt uitgevoerd door leraren en leraren-in-opleiding, waarbij op een systematische wijze en in dialoog met belanghebbenden antwoorden verkregen worden op vragen die ontstaan in de eigen onderwijspraktijk en gericht zijn op verbetering van deze praktijk.</i></p> <p>Dit betekent het volgende in de eindfase:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een praktijkonderzoek is altijd gericht op het beter leren begrijpen en/of verbeteren van de eigen lespraktijk. Het onderzoek kan uitsluitend gericht zijn op het beter inzicht willen krijgen in de lespraktijk (iets willen weten). In dat geval spreken we van een <u>kennisgericht praktijkonderzoek</u>. Op het moment dat er sprake is van het willen doorvoeren en evalueren van een verandering in de lespraktijk (iets willen weten en verbeteren), spreken we van <u>een ontwerponderzoek</u>. 2. De student start het praktijkonderzoek met een oriëntatie op de eigen lespraktijk (binnen de gekozen afstudeerrichting) en bepaalt op basis van deze oriëntatie welk praktijkvraagstuk hij/zij wil onderzoeken. Bij een praktijkvraagstuk kan het gaan om een handelingsverlegenheid of een leervraag in de eigen lessen en/of op teamniveau. Het thema kan van de student zelf komen, van de school, de opleiding of het kenniscentrum. 3. De student kan een groot onderzoek uitvoeren of maximaal drie, met elkaar verbonden, kleinere onderzoeken. 4. De student maakt gebruik van vakliteratuur en verbindt deze theorie met de praktijk. 5. De student neemt bewust verschillende perspectieven in en betreft hierbij belanghebbenden. 6. De student voert zijn/haar praktijkonderzoek systematisch uit. Hij/zij gaat uit van een analyse van het vraagstuk. Hij/zij maakt gemotiveerde keuzes voor methoden en technieken bij het verzamelen en analyseren van data en laat zien hoe hij/zij tot analyseresultaten en conclusies komt. 7. Het onderzoek levert kennis op voor zowel de student als de opleidingsschool in de vorm van <u>beroepsproducten</u>. Bij een kennisgericht onderzoek kan gedacht worden aan een adviesrapport, een onderbouwd besluit, een evaluatierapport of een visiedocument. Bij een ontwerponderzoek kan het gaan om een lessenreeks, een project, een toets, een toetsmatrix, reflectie-instrument, instructiefilm, didactische werkvorm, coaching tool, rubrics, leerdoelen, evaluatie, analyse van een groepsproces, stappenplan, kijkwijzer, etc. De student draagt hierbij zorg voor passende kennisdeling. 8. De totstandkoming van het beroepsproduct/de beroepsproducten wordt altijd schriftelijk verantwoord. <p>De keuzevrijheid van de student staat centraal bij het onderzoek in de eindfase. De student kan kiezen uit verschillende scenario's waarbinnen hij/zij zijn onderzoek uitvoert. De student voert het praktijkonderzoek uit binnen zijn/haar gekozen afstudeerrichting.</p> <p>Begeleiding en beoordeling Bij de begeleiding en beoordeling is er – indien een student stage loopt op een opleidingsschool – altijd sprake van samenwerking tussen de opleidingsschool en de TGLO. Alle onderzoeken in de eindfase worden beoordeeld aan de hand van één gezamenlijk beoordelingsmodel. Dit model wordt jaarlijks vastgesteld.</p>

Leeruitkomsten	<p>In de CURSUS onderzoek eindfase worden alle leerresultaten op het gebied van onderzoekend vermogen gedekt en getoetst. Dit gebeurt vanuit de integraliteitsgedachte en dat betekent dat de uitvoering en beoordeling plaatsvindt in samenwerking tussen opleiders van het instituut en de werkplek. Tevens is het onderzoekend vermogen ook onderdeel van de CURSUS integraal handelen in de beroepspraktijk niveau 3.</p> <p>Specifieke beoogde leerresultaten onderzoek niveau 3: De startbekwame leraar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft aantoonbare kennis over en inzicht in de laatste ontwikkelingen in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. • kan op een systematische wijze en in dialoog met belanghebbenden een praktijkonderzoek uitvoeren waarbij antwoorden verkregen worden op vragen die ontstaan in de eigen onderwijspraktijk en gericht zijn op verbetering van deze praktijk. • kan theorie en praktijk met elkaar verbinden met behulp van vakliteratuur. • kan bewust verschillende perspectieven innemen en hierbij belanghebbenden betrekken. • kan een systematische werkwijze hanteren waarbij hij/zij uitgaat van een analyse van het vraagstuk, gemotiveerde keuzes voor methoden en technieken maakt bij het verzamelen en analyseren van data en laat zien hoe hij/zij tot analyseresultaten en conclusies komt. • kan met het onderzoek praktijk nabije kennis opleveren voor zowel hem- of haarzelf als de opleidingsschool in de vorm van beroepsproducten en zorgdragen voor passende kennisdeling. • beschikt over informatievaardigheden; hij is in staat effectief informatie te zoeken en te vinden, de betrouwbaarheid van deze informatie te beoordelen, diverse informatiebronnen te benutten, informatie van diverse bronnen met elkaar te vergelijken en de gevonden informatie te synthetiseren.
Deelnameplicht onderwijs	Niet van toepassing
Maximum aantal deelnemers	Niet van toepassing
Compensatiemogelijkheden	
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	Varieert per opleiding, opleidingsschool
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Onderzoek eindfase
Naam Engelstalig	Research report
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	PROD-O
Tentamentype	HANDIN
Weging deeltentamen	1
Minimaal oordeel	5,5
Tentamenmomenten	JAARN(2)
Tentamengelegenheden	

Algemene informatie	
Naam cursus Lang Nederlandstalig	Integraal handelen 3 (jaar 4)
Naam cursus lang Engelstalig	Integrated performance in professional practice 3 (year 4)
Naam cursus kort Nederlandstalig	Integraal handelen 3 (jaar 4)
Naam cursus kort Engelstalig	Integrated performance 3 (year 4)
Code cursus	IHJAAA41
Onderwijsperiode	Periode 1 t/m 4
Studiepunten	30 studiepunten
Ingangseisen cursus	<p>Bij de aanvraag van stageplaatsen door studenten, wordt gebruikgemaakt van het 'Protocol Plaatsing Studenten' zoals opgenomen in bijlage 4 van de OER.</p> <p>Om te kunnen starten aan WPL 3 moet je WPL2 leerjaar 3 hebben afgerond met een voldoende</p> <p>Er moet groen licht vanuit de opleiding zijn gegeven voor deelname aan deze cursus</p> <p>Er kan pas deelgenomen worden aan de Landelijke Kennistoets als de student:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de propedeuse heeft behaald en; - tenminste 65% van de studiepunten heeft behaald behorende bij de cursussen van de kennisbasis en deze cursussen geheel heeft doorlopen en; - deze studiepunten in het cijferregistratiesysteem van de studentenadministratie zijn verwerkt.
Inhoud en organisatie	
Algemene omschrijving	<p>In deze cursus staat het integraal handelen centraal. De cursus bestaat voor een groot deel uit het werkplekleren 3.</p> <p>Naast het werkplekleren zijn er instituutsdagen met een aanbod vanuit onderwijskunde en vakdidactiek binnen de gekozen afstudeerrichting. Bij de inrichting van de instituutsdagen staat de ontwikkelbehoefte van de student centraal. Een aantal instituutsdagen wordt instituutsbreed aangeboden. De student heeft hier de mogelijkheid te kiezen uit thema's passend bij leerbehoeften en gekozen afstudeerrichting. De student overlegt met zijn of haar begeleiders (onderwijskundige en vakdidacticus van de opleiding, WPB, ipd/schoolopleider, SLB) over de keuzes en legt deze vast.</p> <p>Er is aandacht voor de afstudeerrichtingen middels verdiepingslessen.</p> <p>In deze eindfase staat centraal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kwalificatie 8 het leren en innoveren met ICT <p>Bij Onderwijskunde wordt een leeractiviteit uitgevoerd rondom het thema Omgaan met verschillen met ICT.</p> <p>Informatie over de landelijke kennistoets is te vinden op de website van 10 voor de leraar.</p> <p>Vorbereiden integrale toets en LKT</p> <p>De student wordt geacht de Landelijke Kennisbasis Toets (LKT) te behalen alvorens hij zijn studie kan afronden. Binnen dit deeltentamen wordt gefaciliteerd in voorbereidingstijd hiervoor, aangezien in de LKT alle kennis in de generieke en vakspecifieke kennisbasis getoetst wordt.</p> <p>In de eindfase werkt de student aan zijn/haar groeidossier voor de 'portfoliobeoordeling integraal handelen niveau 3'. In het groeidossier verzamelt de student diverse bewijsmaterialen en maakt een selectie voor het presentatiedossier. Binnen deze cursus begeleiden we je niet alleen naar de landelijke kennistoets, maar ook naar de portfoliobeoordeling integraal handelen in de beroepspraktijk 3.</p>

Leeruitkomsten	<p>Pedagogisch bekwaam</p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft kennis van agogische en pedagogische theorieën en methodieken, die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die betrekken op zijn pedagogisch handelen. • heeft kennis van veelvoorkomende ontwikkelings- en gedragsproblemen en -stoornissen. • weet hoe hij zicht kan krijgen op de leefwereld van zijn leerlingen en hun sociaal-culturele achtergrond. Hij weet hoe hij daarmee rekening kan houden in zijn onderwijs. • heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de pedagogiek van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is. • is in staat tot kritische reflectie op zichzelf in de pedagogische relatie. • kan zijn visie op zijn pedagogische rol verwoorden in relatie tot zijn rol als leraar • kan zijn onderwijs en zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen uitleggen en verantwoorden <p>Vakinhoudelijk bekwaam</p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de leerstof voor dat deel van het curriculum waarin hij werkt, namelijk één of meer van de verschillende leerwegen van het vmbo, het praktijkonderwijs, de onderbouw havo/vwo of de verschillende typen en niveaus van de educatie en het beroepsonderwijs. • overziet de opbouw van het curriculum van zijn vak, de plaats van zijn vak in het curriculum van de opleiding en de doorlopende leerlijnen. Hij weet hoe zijn onderwijs voortbouwt op het voorgaande onderwijs en voorbereidt op vervolgonderwijs (zoals middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs, andere vervolgoopleidingen) of de beroepspraktijk <p>Vakdidactisch bekwaam</p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de vakdidactiek ten behoeve van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is. In de context van het beroepsgerichte onderwijs houdt dit in dat hij zich verdiept heeft in didactiek ten behoeve van beroepsgericht onderwijs, de vormgeving en begeleiding van het leren op de werkplek en op de samenwerking met het beroepenveld en met praktijkbegeleiders bij het begeleiden van dit leren. • kan de inhoud en de didactische aanpak van zijn onderwijs uitleggen en verantwoorden. • kan kritisch reflecteren op zijn eigen pedagogisch-didactisch handelen. <p>Brede Professionele basis</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan samenwerken met relevante actoren (waaronder ouders) en netwerken binnen en buiten de school om zijn/haar eigen handelen te verbeteren en bij te dragen aan schoolontwikkeling. • kan theorie en praktijk met elkaar verbinden met behulp van vakliteratuur. • kan van vrijwel elke ervaring een leerervaring maken door erop te reflecteren en erover te communiceren met anderen. • kan zich zowel mondeling als schriftelijk helder, correct en zorgvuldig uitdrukken en hanteert hierbij vaktaal in zijn betoog
Deelnameplicht onderwijs	Voor het Werkplekleren en ondersteunende en begeleide onderdelen geldt verplichte deelname in verband met de bijzondere aard van het onderwijs.
Maximum aantal deelnemers	n.v.t.
Compensatiemogelijkheden	n.v.t.
Keuzemogelijkheden (in Osiris: Werkvormen)	
Tentaminering	
Naam Nederlandstalig	Werkplekleren 3 (jaar 4)
Naam Engelstalig	Workplace Learning 3 (year 4)
Code OSIRIS	TOETS-02

Vorm(en) tentamen en deeltentamens	Gesprek fysiek
Tentamentype	HANDIN
Weging deeltentamen	1
Minimaal oordeel	6,0
Tentamenmomenten	JAARN
Tentamengelegenheden	2
Naam Nederlandstalig	Portfolio integraal handelen 3
Naam Engelstalig	Portfolio: Integrated Performance 1
Code OSIRIS	TOETS-01
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	Beroepsproduct online/digitaal
Tentamentype	PROD-O
Weging deeltentamen	1
Minimaal oordeel	6,0
Tentamenmomenten	JAARN(2)
Tentamengelegenheden	
Naam Nederlandstalig	Landelijke Kennistoets Economie (LKT)
Naam Engelstalig	National Knowledge Test Economy
Code OSIRIS	TOETS-03
Vorm(en) tentamen en deeltentamens	Kennistentamen
Tentamentype	HANPC-LKT
Weging deeltentamen	1
Minimaal oordeel	6,0
Tentamenmomenten	Deze zijn landelijk bepaald en te vinden op de website van 10 voor de leraar.
Tentamengelegenheden	

9.2 Minoren van de opleiding

In dit studiejaar biedt de opleiding de volgende minoren aan: zie OS-OER hoofdstuk 4, Minoren.

Onderwijsbeschrijvingen van de Minoren van Academie Educatie zijn te vinden:

- in "Minoren Academie Educatie, 2026-2027" op Insite (<https://www1.han.nl/insite/studenten/minoren-en-onderwijseenheden/minoren/educatie/#aanbod-minoren>)
- en voor het gehele HAN aanbod op www.minoren-han.nl

9.3 Afstudeerrichtingen

De opleidingen hebben twee afstudeerrichtingen: algemeen vormend onderwijs en beroepsgericht onderwijs. Voorafgaand aan de afzonderlijke cursusbeschrijvingen, is aan het begin van hoofdstuk 9 per opleiding een curriculumoverzicht opgenomen. In de curriculumoverzichten is aangegeven welke cursussen tot welke afstudeerrichtingen behoren. In de onderwijsbeschrijvingen wordt het benoemd als deze specifiek gericht zijn op een bepaalde afstudeerrichting.

9.4 Premasters

Niet van toepassing.

9.5 Deeltijdse en/of duale inrichtingsvorm

9.5.1 Deeltijdse inrichtingsvorm

De opleidingen Duits, economie, Engels, Frans, gezondheid en welzijn, natuurkunde, scheikunde en wiskunde zijn ook in een deeltijdvariant georganiseerd. Het onderwijs van deze opleidingen is beschreven in een apart opleidingsstatuut voor de deeltijdopleidingen. Dit is te vinden op HAN Insite, Academie Educatie, Opleidingen, Deeltijd.

9.5.2 Duale inrichtingsvorm

Niet van toepassing.

9.6 Trajecten met bijzondere eigenschap

9.6.1 Versneld traject

Niet van toepassing.

9.6.2 Verkort traject

De voltijd opleidingen tot leraar vo van de 2e graad in Aardrijkskunde, Biologie, Duits, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, Natuurkunde, Nederlands, Pedagogiek, Scheikunde en Wiskunde worden ook aangeboden in een verkorte variant voor studenten die al in het bezit zijn van een relevante hbo- of wo-bachelor, voorheen de Kopopleidingen.

De deeltijd opleiding tot leraar vo van de 2e graad in Nederlands wordt ook aangeboden in een verkorte variant.

9.6.3 Verkort traject van associate degree naar bachelorgraad

Niet van toepassing.

9.6.4 Traject voor topsporters

Niet van toepassing.

9.6.5 Gecombineerd traject

Niet van toepassing.

9.6.6 Overig traject met bijzondere eigenschap: de BaMa-route voor VWO'ers

De studielast van het traject BaMa-route voor VWO'ers economie bedraagt voor de bacheloropleiding 240 studiepunten en voor de masteropleiding 90 studiepunten. De combinatie van bachelor- en masteropleiding binnen het vakgebied economie duurt nominaal 5 jaar. Het traject is bijzonder omdat de bacheloropleiding economie geprogrammeerd wordt in 3 jaren en de daaropvolgende masteropleiding algemene economie in 2 jaren. Op basis van het VWO-diploma start de betreffende student met (deel)vrijstellingen voor bacheloronderwijs. Tijdens de bachelorfase volgt de student onderdelen uit de hoofdfase bachelor én onderdelen uit de masterfase. De minor van 30 studiepunten wordt besteed aan het masteronderwijs. Bovendien maakt de betreffende student gebruik van zowel onderdelen zoals die in de voltijdbacheloropleiding als die in de deeltijdbacheloropleiding zijn opgenomen. De betreffende onderdelen zijn qua eindniveau inwisselbaar. Je kunt deelnemen aan dit traject, als je voldoet aan de vooropleidingseisen instroom met vwo-diploma. Voor wiskunde is het daarnaast noodzakelijk dat je wiskunde B in het pakket hebt. Voor een gedetailleerd overzicht van het bachelorcurriculum voor dit bijzondere traject zie de curriculumoverzichten in de OS OER Hoofdstuk 9 van de opleidingen wiskunde en economie. Voor de bijbehorende beschrijvingen van de onderwijsheden van het voltijdonderwijs: zie hoofdstuk 9 van OS/OER-voltijd. Voor de bijbehorende beschrijvingen van het onderwijsarsenaal van het deeltijdonderwijs: zie hoofdstuk 9 OS/OER-deeltijd. Voor de bijbehorende beschrijvingen van de cursussen/het onderwijsarsenaal van het Masteronderwijs: zie hoofdstuk 9 OS/OER-Master Economie.

Programmaoverzicht studiejaar 1 van de BaMa-route voor VWO'ers

Je volgt een mix aan vakken op de bachelor-opleiding economie voltijd (m.n. vakinhoudelijke cursussen en vakdidactiek-cursussen), op de bachelor-opleiding economie deeltijd (m.n. de onderwijskundige cursussen en het werkplekleren) en op woensdagen op de masteropleiding (vakinhoudelijke cursussen die mee kunnen tellen in je minor-ruimte). Namen en codes in dit schema verwijzen naar de cursusbeschrijvingen in de voltijdstudiegids, de EVL-beschrijvingen in de deeltijdstudiegids en de onderwijsbeschrijvingen in de studiegids van de Masteropleiding tot 1^e graads docent economie. Wijzigingen voorbehouden.

JAAR 1	Semester 1		Semester 2	
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Bedrijfs-economie	Inleiding BE/BA (5 studiepunten)	Economie en Ondernemen (5 studiepunten)	BE/BA in het mbo (5 studiepunten)	
Algemene economie	Inleiding AE (5 studiepunten)			IEB (5 studiepunten)
				Overheids- en conjunctuurbeleid (5 studiepunten)
Vak-didactiek	Inleiding vakdidactiek (5 studiepunten)	Taal en Rekendidactiek (5 studiepunten)		
Master AE (op woensdag)	MLAE1010S Micro-economie en wiskunde (5 studiepunten)	MLAE1020S Monetaire economie (5 studiepunten)	MLAE1030S Overheidsfinanciën (5 studiepunten)	MLAE1040S Macro-economie (5 studiepunten)
Onderwijs-kunde	Oriëntatie op het beroep (5 studiepunten)			
			Oriëntatie op lerenden (5 studiepunten)	
		Onderwijsactiviteit ontwerpen, uitvoeren, evalueren (5 studiepunten)		
		Oriëntatie op positief leerklimaat (5 studiepunten)		
Werkplek-leren		Werkplekleren-1		
Begeleiding	coaching/slb			

Programmaoverzicht studiejaar 2 van de BaMa-route voor VWO'ers en de invulling van de minor

Je volgt een mix aan vakken op de bachelor-opleiding economie voltijd (m.n. vakinhoudelijke cursussen en vakdidactiek-cursussen), op de bachelor-opleiding economie deeltijd (m.n. de onderwijskundige cursussen en het werkplekleren) en op woensdagen op de masteropleiding (vakinhoudelijke cursussen die mee kunnen tellen in je minor-ruimte). Namen en codes in dit schema verwijzen naar de cursusbeschrijvingen in de voltijdstudiegids, de EVL-beschrijvingen in de deeltijdstudiegids en de onderwijsbeschrijvingen in de studiegids van de Masteropleiding tot 1^e graads docent economie. Wijzigingen voorbehouden.

	Semester 1		Semester 2	
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Bedrijfs-Economie <i>(in voltijd)</i>	Bedrijfsadministratie 3 (2,5 studiepunten)	Logistiek/AO (2,5 studiepunten)	Corporate Finance (2,5 studiepunten)	Marktonderzoek en Statistiek (2,5 studiepunten)
	Financial Accounting (2,5 studiepunten)	Management accounting (2,5 studiepunten)	Vrije ruimte (2,5 studiepunten)	Organisatie Management (2,5 studiepunten)
Bedrijfs-Economie <i>(in deeltijd: donderdag 1830-2130)</i>				Jaarverslag (2,5 studiepunten)
Algemene economie <i>(in voltijd)</i>	Economie in het VMBO (2,5 studiepunten)	~~Micro-2~~ (2,5 studiepunten) VRIJSTELLING o.b.v. VWO-diploma	Macro-2 (2,5 studiepunten)	
		Overheid (2,5 studiepunten)	Economische bril (2,5 studiepunten)	
	~~Monetaire Economie~~ (5 studiepunten) VRIJSTELLING na behalen Monetaire Economie bij de Master Algemene Economie			
Master AE <i>(op woensdag)</i>	Internationale Economie: theorie en beleid (5 studiepunten)	Internationale Monetaire Betrekkingen (5 studiepunten)	Geschiedenis van het economisch denken (5 studiepunten)	
Vak-didactiek <i>(in voltijd)</i>	Vakd.coachen (2,5 studiepunten)	ICT actueel (2,5 studiepunten)	AD/SL (2,5 studiepunten)	Leermiddelenanalyse (2,5 studiepunten)
	Inductief leren (2,5 studiepunten)			
Vak-didactiek <i>(in deeltijd: maandag 1830-2000)</i>	Vakdidactiek Beroepsonderwijs (7,5 studiepunten)			
Onderwijs-Kunde en werkplekleren <i>(in deeltijd: donderdag 1530-1745)</i>	Krachtig Leren-2 en begeleiding integraal handelen-2		Pedagogische Tact-2 en begeleiding integraal handelen-2	
	WPL2 en IH-2			
Bgl	Begeleiding/coaching/SLB			

Minor

Omdat je in je studieprogramma van jaar 1 en 2 al vakken bij de Master Algemene Economie volgt, kun je via je coach / SLB'er een vrije minor aanvragen en die voorleggen aan de examencommissie van de bacheloropleiding, waarbij je de 30 studiepunten invult via de behaalde vakken van deze Masteropleiding, zoals (wijzigingen voorbehouden):

- Micro-economie en wiskunde (5 studiepunten)
- Overheidsfinanciën (5 studiepunten)
- Macro-economie (5 studiepunten)
- Internationale Economie: theorie en beleid (5 studiepunten)
- Internationale Monetaire Betrekkingen (5 studiepunten)
- Geschiedenis van het economisch denken (5 studiepunten)

Programmaoverzicht studiejaar 3 van de BaMa-route voor VWO'ers

Dit studiejaar is identiek aan de Eindfase van de reguliere bachelorstudenten van de voltijdopleiding economie. Je kiest dus ook een afstudeerrichting, zoals aldaar beschreven. Wijzigingen voorbehouden. Samengevat ziet dit programma er als volgt uit:

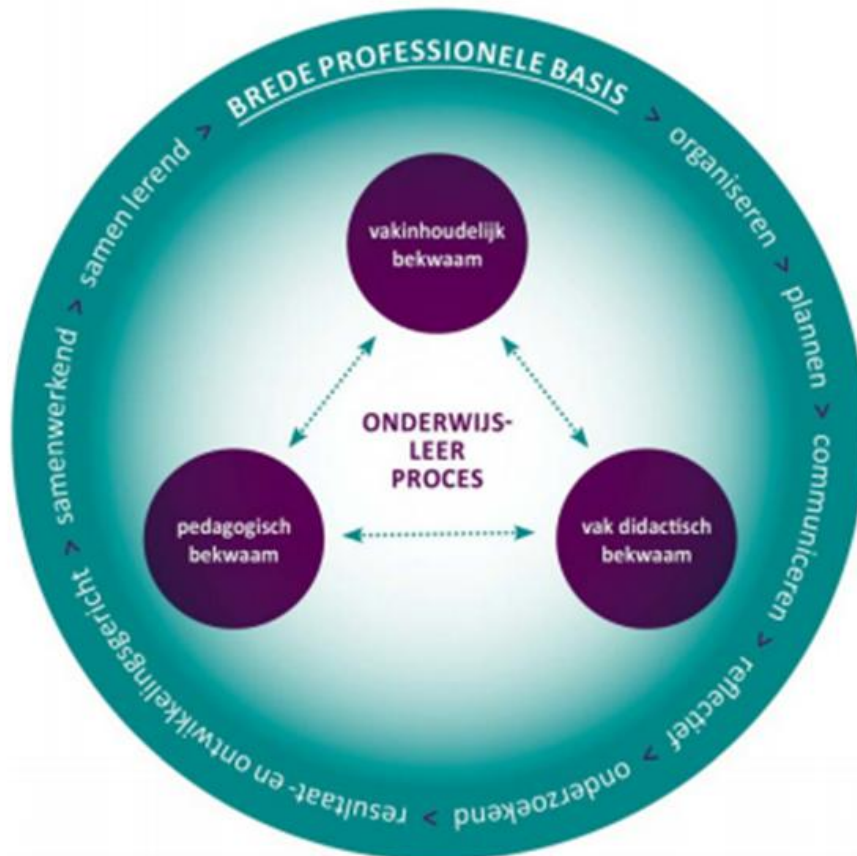
	Semester 1		Semester 2	
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Bedrijfs-Economie <i>(in voltijd)</i>		Ondernemerschap (5 studiepunten)		
Algemene economie <i>(in voltijd)</i>	Financiële Educatie (5 studiepunten)		Beeldvorming Bovenbouw Havo/VWO (5 studiepunten) <i>OF</i>	
Vak-didactiek <i>(in voltijd)</i>			Ondernemend beroepsonderwijs (5 studiepunten)	
Onderzoek <i>(in voltijd)</i>	Afstudeeronderzoek volgens één van de aangeboden scenario's (op vrijdag), in de context van beroepsonderwijs of het algemeen vormend onderwijs (afhankelijk van de gekozen afstudeerrichting) (15 studiepunten)			
Onderwijs-Kunde <i>(in voltijd)</i>	Terugkomdagen (op vrijdag) met o.a. themabijeenkomsten, intervisie, voorbereiden integraal handelen, Begeleiding/coaching/SLB			
Werkplek-leren <i>(in voltijd)</i>	Werkplekleren-3: meerdere dagen in de week (<i>behalve</i> op vrijdag, in de context van beroepsonderwijs of het algemeen vormend onderwijs, afhankelijk van de gekozen afstudeerrichting. (tezamen 30 studiepunten)			

9.7 Overige informatie over de 2e graads Lerarenopleiding Economie

9.7.1 De begeleidingslijn

"Consciously, we teach what we know; unconsciously, we teach who we are" (Hamachek, 1999, p. 209).

De leraar is een professional met een complex beroep. Leraren staan niet enkel voor de klas, maar werken in de bredere context van een schoolorganisatie. Ze moeten dus ook kunnen samenwerken in een team en in staat zijn op een professionele manier te communiceren met elkaar en externe partijen. Daarnaast hebben leraren een ontwikkelingsgerichte houding nodig om bij te kunnen dragen aan de verbetering van het onderwijs.

9.7.2 Waarom is er aandacht voor jouw professionele ontwikkeling?

Bekwaam zijn als docent is meer dan kennis en kunde. In de interactie tussen de leraar en de leerling spelen de persoonlijkheid en de beroepshouding van de leraar een belangrijke rol. Je blijft jezelf een leven lang ontwikkelen in je werk. Het is daarom essentieel dat je als leraar beschikt over zelfkennis en in staat bent te reflecteren. Je maakt afwegingen en keuzes, zowel in de dagelijkse uitvoering als in de bijstelling en verbetering van je onderwijs. Werken in het onderwijs is ook teamwerk: je werkt samen met collega's, ouders en anderen. Je spreekt aan en bent aanspreekbaar en kan je professionele handelen uitleggen en verantwoorden.

Volgens Korthagen & Nuijten (2018) kan je het proces van persoonsvorming beter begeleiden wanneer je dit zelf heel bewust hebt leren kennen en bij jezelf de betekenis ervan hebt ervaren. Dit vergt *betekenisvolle ervaringen* die jou als student prikkelen om over jezelf en je professionele rol na te denken in relatie tot wat je tegen gaat komen als teamlid, als coach, tijdens het mentorschap. Ook vergt dit *tijd voor reflectie*. Wanneer je klakkeloos protocollen uitvoert of je kritiekloos voegt in praktijken of handelingsvoorschriften dan is dat handelen in het duister. De professionele leraar reflecteert voortdurend op zijn handelen, legt verantwoording af en maakt expliciet.

9.7.3 Wat vraagt het werken aan je professionele ontwikkeling van jou en je medestudenten?

Werken aan je professionele ontwikkeling doen we natuurlijk in het gehele curriculum: in vakinhoudelijke, vakdidactische en onderwijskundige cursussen, tijdens het werkplekleren, maar ook in coachingstrajecten waarin het werken aan jouw brede professionele basis centraal staat. *Werken aan je professionele ontwikkeling vergt aanwezigheid, actieve inzet, samen werken en leren en dat je je begeleidbaar opstelt.*

We werken ontwikkelingsgericht en stimuleren eigenaarschap. Je ben eigenaar van je eigen leerproces en werkt aan duidelijk geformuleerde persoonlijke ontwikkeldoelen. Daarbij maken we gebruik van tussentijdse formatieve feedback omdat we het belangrijk vinden dat je ervaart hoe die jou en leerlingen vooruit kan helpen. Je zult dus leren om *feedback te geven en te ontvangen* en ontwikkelt *zelfkennis ten aanzien van je eigen leren*. In deze professionaliseringslijn verken je tenslotte wat het betekent om verantwoordelijk te zijn voor kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming (Biesta, 2015).

9.7.4 Wat zijn de doelen en wat gaan we doen in de coachingsbijeenkomsten in de Propedeusefase?

De vraag die centraal staat in de Propedeusefase is *'Kan en wil ik leraar economie worden'*? Tijdens periodieke coachingsbijeenkomsten gaan we actief aan de slag gaan met het leren nemen van eigenaarschap over je eigen leerproces. Er is in dit eerste jaar van je studie bijvoorbeeld ruim aandacht voor de bewustwording van je eigen leerstrategie en voor die van je medestudenten. Je wordt je vanuit de begeleiding die je krijgt bewust van je persoonlijke leerdoelen rondom effectief leren, je beroepsvorming en je persoonsvorming. Je neemt in deze bijeenkomsten de verantwoordelijkheid om doelgericht te werken aan je eigen leerdoelen. De precieze leeractiviteiten die we inzetten om te werken aan je doelstellingen ontwikkelen we in overleg en samen met jou en je medestudenten. Zo wordt iedere student betrokken bij het voorbereiden en verzorgen van thema's aan elkaar om met elkaar en van elkaar te leren.

Je leert wat nodig is om effectief te studeren in het HBO en ontwikkelt zelfkennis ten aanzien van je persoonlijke leerstrategie.

- o Je leert wat nodig is om effectief te studeren in het HBO en ontwikkelt zelfkennis ten aanzien van je persoonlijke leerstrategie.
- o We vinden het van belang dat je je bewust wordt van je intrinsieke en extrinsieke motivatie om deze studie te volgen en dat je betrokken voelt bij de studie.
- o We gaan voor het opbouwen van een prettige en duurzame relatie met de docenten en je medestudenten. Je ziet anderen en voelt je gezien en gehoord. Er is dus ruimte voor kennismaking, goede gesprekken, intervisie. Op een veilige manier leer je elkaar kennen, grenzen kenbaar te maken en feedback te geven.
- o Een goed beeld van het beroep krijgen en een onderbouwd antwoord formuleren op de vraag "kan en wil ik leraar worden?".
- o Wat je leert steeds weer verbinden met het beroep waartoe je leert: waarom is dit belangrijk voor mij als docent economie? Wat kan ik hiermee? Hoe zie ik dit in de praktijk voor me? Wat doet mijn stagebegeleider met deze kennis in de praktijk?
- o Je ontwikkeling als docent economie zichtbaar maken.
- o Vieren dat je jouw propedeuse hebt gehaald, ook als je er iets langer over gedaan hebt.

9.7.5 Wat zijn de doelen en wat gaan we doen in de coachingsbijeenkomsten in de Hoofd fase?

De vraag die centraal staat tijdens de hoofd fase is *'wat voor een leraar wil ik zijn?'*. Om antwoord te krijgen op deze vraag werk je aan je brede professionele basis door aan de slag te gaan in de beroepspraktijk en door samen te werken met je medestudenten. Regelmatig doe je (praktijkgerichte) betekenisvolle ervaringen op, bijvoorbeeld via je stages. Ook in deze fase zullen er coachingsbijeenkomsten georganiseerd worden. Met een kleine groep studenten en een coach ga je in gesprek over jouw ervaring en ontwikkeling.

- o Je wordt je bewust van je zelfbeeld, motieven en kwaliteiten en gaat aan de slag met zelfregie.
- o Je leert met zelfkennis ten aanzien van je kwaliteiten en motieven na te denken over de identiteitsvraag *'wat voor een leraar wil ik zijn?'*. Je zelfbeeld en beroepsbeeld worden verder aangevuld en aangescherpt.
- o Je maakt heel bewust plannen voor je eigen toekomst. Dit vertaalt zich qua studieloopbaan in keuzes die je maakt voor het invullen van de vrije ruimte, je minorkeuze en de keuze van een afstudeerrichting.
- o Je staat open voor perspectieven van anderen en experimenteert met (ict-)innovaties in leersituaties.
- o Je kunt reflecteren op jouw eigen handelen en kunt op basis daarvan handelingsalternatieven benoemen en toepassen.

9.7.6 Wat zijn de doelen van de profzo-bijeenkomsten in de Eind fase (jaar 4)

De Eind fase van onze voltijdopleiding staat in het teken van het worden van een startbekwame leraar. Hiervoor worden bijeenkomsten voor professionalisering en zelfontwikkeling georganiseerd. De zogenaamde profzo-bijeenkomsten. De inhoud van deze bijeenkomsten worden samen met studenten vormgegeven. De student is zelf in staat om zijn leervraag te formuleren en om mee te denken over de gewenste onderwijsvorm. De vaardigheden die zijn opgedaan in de propedeusefase en hoofd fase worden hierbij ingezet. Omdat deze bijeenkomsten samen met de studenten wordt vormgegeven, is elk jaar anders. Afgelopen jaren is er aan de onder andere aan deze thema's gewerkt.

- o Omgaan met lastig gedrag in de klas
- o Het voeren van oudergesprekken
- o Mentoraat
- o Omgaan met werkdruk
- o Arbeidsvoorwaarden
- o Beeldcoaching
- o Oplossingsgericht gespreksvoering
- o Ondermijnende criminaliteit

9.7.7 Het studieprogramma van de lerarenopleiding economie

Zie de toelichting aan het begin van hoofdstuk 9.

9.7.8 Leerlijn leren en lesgeven met ICT

ICT is niet meer weg te denken uit de samenleving en dus besteden we ook in de lerarenopleiding economie aandacht aan allerlei facetten van leren en lesgeven met ICT. Deze leerlijn bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Instrumentele vaardigheden
2. Informatievaardigheden
3. Mediavaardigheden
4. Opleiden tot ICT-geletterde leerlingen
5. Pedagogisch-didactisch gebruik van ICT
6. Ontwerpen van ICT-rijke leerarrangementen
7. Evalueren van ICT-rijke leerprocessen
8. Competenties om te leren en innoveren met ICT

Bij de beschrijvingen in de studiegids is per CURSUS beschreven op welke wijze aan deze ICT kennis en vaardigheden gewerkt wordt. In de toelichting hieronder schetsen we een meer integraal beeld per opleidingsfase.

In de *propedeutische fase* komen studenten in een variëteit aan cursussen in aanraking met deelthema's van ICT, zoals instrumentele-, informatie- en pedagogische vaardigheden. Lerarenopleiders gebruiken in de contactbijeenkomsten bijvoorbeeld presentatiesoftware zoals LessonUp en PowerPoint om ICT-rijk voorkennis te activeren, tussentijds formatief kennis te toetsen en een check op het behalen van leerdoelen te doen via bijvoorbeeld MS Forms om leeropbrengsten met elkaar te delen. Ook vragen we om tips en tops via de digitale omgeving (kwaliteitszorg voor ons onderwijs). Daarnaast bevat het onderwijsarsenaal in onze elektronische leeromgeving instructievideo's die verlengde instructie en tijd- en plaatsonafhankelijk leren mogelijk maken. Dergelijke activiteiten noemen we 'passieve kennismaking met ICT'. Daarmee bedoelen we dat je ze 'ondergaat' als student en er daarmee impliciet zaken van meekrijgt voor je latere beroep als leraar. Uiteraard wordt er ook *actief* aandacht besteed aan je ICT-bekwaamheden, bijvoorbeeld via het ontwerpen van activerende lessen met behulp van vakinhoudelijke websites (Dollar Street en Gapminder), het ontwikkelen van minilessen en het, via de laptop, presenteren voor de klas, het kennismaken met online bronnen / digitale kranten, mediawijsheid (kritisch zijn t.a.v. online bronnen), verrijking lesstof d.m.v. ICT (video's, websites, afbeeldingen), samenwerking en discussies via online platform met studenten in het buitenland (FlipGrid), leren werken met digiborden, social media, tussentijdse formatieve toetsing (Socrative), gebruik van mindmaps en kennismaken met ICT-tools via een bezoek aan het iXperium. Docenten bespreken hun ICT-didactische keuzes na met studenten. Kortom: op zowel 'passieve' als 'actieve' wijze werk je aan je instrumentele, informatie- en pedagogische vaardigheden in de Propedeutische fase van de lerarenopleiding economie.

Ook in de *Hoofdfase* is er aandacht voor leren en lesgeven met ICT, bijvoorbeeld via het maken van een digitaal sociogram. Ook wat betreft het pedagogisch-didactisch ontwerpen en innoveren worden er stappen gezet. In de eerste plaats doordat bij onderwijskunde en vakdidactiek het T-PACK-model, het SAMR-model en de multimediale theorie van Mayer als theorie achter inzet van ICT worden geduid. Tevens is er een specifieke vakdidactische CURSUS "ICT actueel" waarin nader wordt ingegaan op het praktische en didactische gebruik van ICT in de economie, zoals het leren werken met videosoftware om bijvoorbeeld kennisclips/instructievideo's te maken. Daarnaast is er in de Hoofdfase aandacht voor actuele thema's als gamification, mediawijsheid van leerlingen en de pedagogische ICT-uitdagingen die je als economiedocent tegenkomt bij het lesgeven. Je kunt daarbij denken aan socialmediagebruik en cyberpesten. Er wordt ook uitgezocht tot een schoolbreed niveau, waarbij je inzicht en tools meekrijgt om brede ICT-innovaties in te kunnen zetten. Omdat veel lessen op stages (deels) online plaatsvinden, leer je extra over klassenmanagement en online lesgeven, o.a. aan de hand van de 6 rollen van de leraar.

Ook in de *Eindfase* ga je aan de slag met ICT, zoals tijdens het werkplekleren waar je ICT zult inzetten bij het lesgeven. Bij onderwijskunde komt ICT voorbij bij bijvoorbeeld het thema differentiatie: hoe kan juist ICT ondersteunend zijn bij dit vraagstuk? Tijdens het afstudeeronderzoek worden jouw eigen informatievaardigheden geoefend en veel studenten kiezen ervoor hun data met behulp van digitale tools te verzamelen en analyseren. Het onder woorden brengen van de eigen visie wat betreft ICT-gebruik krijgt een plek in je groei- en presentatiedossier.

9.7.9 Internationalisering studiereizen en excursies

Internationaliseringsvisie

Internationalisering van het onderwijs binnen de lerarenopleiding Economie levert een bijdrage aan het worden van een betere en breder gekwalificeerde professional die met een open blik de wereld inkijkt. Het helpt de toekomstige docent economie ook om goed te functioneren in de multiculturele beroepspraktijk én om beter om te kunnen gaan met diversiteit. Het doel van internationalisering is het opleiden van internationaal georiënteerde studenten die in staat zijn om toekomstige generaties voor te bereiden op een internationale leefomgeving. Samenwerken op internationaal niveau is verrijkend, inspirerend en zorgt ervoor dat je als leraar weet wat er speelt buiten de Nederlandse beroepscontext.

Hoe is dit verwerkt in het curriculum?

Internationalisering is binnen de lerarenopleiding Economie op uiteenlopende wijze geïntegreerd in het curriculum.

- Jaar 1: cursus IEB (5 studiepunten) incl. studiereis Brussel en uitwisseling met Artevelde Hogeschool in Gent.
- Jaar 3: Keuze voor internationalisering binnen de vrije ruimte en/of de invulling van de minor

Om een beeld te kunnen geven van wat er gebeurt, worden activiteiten beschreven aan de hand van drie instrumenten voor internationalisering die de Hogeschool hanteert. Dit zijn:

1. Internationalisering in het curriculum (waaronder Internationalisation@home)

Hierbij gaat het om activiteiten die vooral gericht zijn op de studenten van onze opleiding. Bij deze activiteiten wordt ernaar gestreefd een internationale leeromgeving te creëren. Dit gebeurt door bijvoorbeeld een bezoek aan Europese overheidsinstellingen (Brussel). Internationalisering kan en mag echter niet voorbehouden zijn aan alleen diegenen die (een deel van) hun studie in het buitenland doen. Wil men eenieder internationale vaardigheden en attitude meegeven dan moet ook aandacht zijn voor internationalisation@home. Internationalisation@home vindt bijvoorbeeld plaats bij de lerarenopleiding Economie door het tijd- en plaatsafhankelijk uitwisselen van ervaringen met studenten van andere lerarenopleidingen in het buitenland, met behulp van videoplatformen zoals *FlipGrid*.

2. Mobiliteit

Mobiliteit is het verkeer van studenten en docenten naar en van partners buiten Nederland en is op te delen in uitgaande en inkomende mobiliteit. Hierbij horen ook activiteiten die ondernomen worden om internationale mobiliteit te bevorderen zoals studeren aan een buitenlandse universiteit of gastcolleges volgen van of bij buitenlandse docenten. Je leert kritisch te reflecteren op je eigen identiteit als je dit vanuit een nieuwe interculturele context doet. Pas wanneer je in het buitenland bent of binnen Nederland met andere culturen omgaat, merk je hoe Nederlands je bent. Als je je eigen wortels kent, kun je vanuit je eigen kader naar je eigen en andere culturen kijken, via speciale studiereizen voor docenten en studenten naar Turkije en Marokko. Het International Office Educatie, dat de contacten in het buitenland voor de Academie Educatie verzorgt, bemiddelt samen met het Bureau Internationalisering stage- en studieplaatsen voor studenten die een deel van hun studie, bijvoorbeeld hun minor, in het buitenland willen doorbrengen. Het International Office richt zich daarbij op HAN-projecten zoals bijvoorbeeld in Zuid Afrika (Theewaterskloof), India (Bangalore, Baramati), Nicaragua (Managua, i.s.m. het Maas-Waal College Nijmegen), Suriname (diverse plaatsen), Aruba (Oranjestad), Curaçao (Willemstad), Indonesië (Yogyakarta) en Nepal (Pokhara i.s.m. Stichting Maya), maar ondersteunt en begeleidt ook studenten die met andere organisaties op pad willen gaan en/of bij eigen initiatieven. Daarnaast zoekt het Bureau Internationalisering ILS actief nieuwe partners over de hele wereld. Contact, begeleiding en beoordeling loopt altijd via de eigen opleiding en het Bureau Internationalisering.

3. Internationale projecten

Bij internationale projecten gaat het om projecten die georganiseerd worden door buitenlandse partners en waaraan de lerarenopleiding Economie deelneemt. Dit zijn over het algemeen Europese projecten. Deze projecten betreffen dus niet het projectonderwijs dat deel uitmaakt van het curriculum. Docenten en studenten kunnen bijvoorbeeld ook participeren in internationale projecten vanuit het Europees Platform / Nuffic.

Bij de cursusbeschrijvingen in deze studiegids is opgenomen welke internationaliseringsactiviteit welke kosten met zich meebrengen. De opleiding gaat ervan uit dat iedere student participeert. Wanneer er in uitzonderlijke gevallen sprake is van bijzondere omstandigheden die dit verhinderen, kan met de docent van het vak een individuele afspraak worden gemaakt voor het bespreken van een alternatief voor deze studiereis, zodat de doelen die centraal staan kunnen worden behaald.

Indien wordt deelgenomen aan internationaliseringsactiviteiten wordt aan alle studenten dringend verzocht een eigen reis- en/of annuleringsverzekering af te sluiten. De student betaalt zelf zijn reis- en verblijfkosten ten bate van de studiereizen, excursies of veldstudies. Omdat centraal reserveren en boeken voordeliger is en daarbij een directe afstemming kan plaatsvinden tussen verblijf en begeleiding, worden door de opleiding de boekingen van de reis en verblijf centraal geregeld. Deze kosten worden jaarlijks geschat en uitgewerkt tot 'voorschot'.

De afhandeling van de betalingen van dit voorschot wordt geregeld door de financiële administratie van de Hogeschool: studenten kunnen dit voorschot via de HAN webshop voldoen. De studiereis-/excursiebegeleiders maken na afloop een afrekening op waaruit gespecificeerd blijkt hoe en in welke mate het betaalde voorschot is gebruikt. Aan de hand daarvan vindt aan het eind van de opleiding van de student door de financiële administratie een eindafrekening plaats. Vóór het afstuderen dient de student voldaan te hebben aan alle betalingsverplichtingen, waaronder het betalen van de eventuele nog niet betaalde en door de opleiding voorgeschoten reis- en verblijfkosten op basis van de beschikbaar gestelde afrekening studiereizen/excursies.

9.7.10 De opleiders

Het team van de tweedegraads lerarenopleiding Economie zit op de **2e etage** van het I/O-gebouw op **Kapittelweg 35** in **werkrimte E2.42**.